

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KÜKKIRI

1931. A. MÄRTS NR. 3

SISU:

- Ralestike puhastamisest. — *Alfr. Auksmann.*
Lumehädaohtudest. — *Ed. Viitrok.*
Ühest kuuse külvivõltsist talmeedadesse. — *A. V. Talumetsade kevadisi päevaküsimusi.* —
K. Kerberg.
Märkmeld masinast moodsas metsamajanduses.
— *K. Verberg.*
Puidu kuivatamisest. — *K. Sikk.*
Kodumaa puukoore parkaine sisaldavusest. —
Mag. J. Pats.
Kokkukasvanud puid mele metsades. —
G. Vilberg.
Uus distsiplinaarseadustik. — *J. Pipar.*
Jahinduse osakond.
Kirjanduslik ringvaade.
Mälestusi riigimetsateenistusest Ida-Siberi
Hehtsliri mägestikus. — *P. Erik.*
Metsaturu ülevaade. — *P. S.*
Mitmesugused teated.

XI AASTAKÄIK

Akadeemilise Metsaseltsi, Eesti Metsateenijate Ühingu, Eesti Metsaühingute Liidu ja Eesti Metsaülemate Ühingu häälekandja.

Tellimise hind kr. 4.— aastas, kr. 2.— poolaastas, üksiknumber 40 senti. Kuulutuse hind kr. 20.— lehekülj, kaanel 50% kallim.

EESTI KIRJANDUS

1931. A.

XXV AASTAKÄIK.

TOIMETUS: Kirjanik Friedebert **Tuglas**, prof. Albert **Saareste**
ja ajaloolane Hans **Kruus**.

Tegev ja vastutav toimetaja: lektor **J. V. Veski**.

Teadusehuvilisele toob „Eesti Kirjandus“ artikleid kirjanduse, keele, rahvaluule, ajaloo, rahvateaduse, ühiskonnateaduse, kultuuriküsimuste, filosoofia ja kunsti alalt.

Raamatute lugejale — arvustusi ja ülevaateid ilmunud kirjanduse kohta, nii et aasta jooksul oleksid käsitletud võimalikult kõik ilmunud silmahakkavamad raamatud.

Kaasandena ilmub „Eesti raamatute üldnimestik 1929. aastast alates“, mis osutub eriti tähtsaks, sest ta sisaldab täieliku bibliograafilise ülevaate Eestis ilmunud raamatuid.

Tellimishind 5 krooni aastas, 2 kr. 50 s. poolaastas, 1 kr. 25 s. veerandaastas. Üksiknumber 50 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised, raamatukauplused, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmehed ning Eesti Kirjanduse Seltsi büroo.

Märkus: Igale „Eesti Kirjanduse“ 1931. aasta tellijale (või mõne varem aastakäigu järeletellijale), kes terve aasta tellimisraha tasunud, antakse hinnata raamatuid 3 krooni väärtuses tellija enese valiku järele suurest, umbes 600 teost sisaldavast nimestikust.

SEE SOODUSTUS ON MAKSEV AINULT 15. APRILLINI.

Nimestiku saamiseks teatage oma aadress

EESTI KIRJANDUSE SELTSI büroole

Lai tänav 35, Tartu, telefon 6-01.

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI

VÄLJAANDJAD: Akadeemiline Metsaselts. Eesti Metsateenijate Ühing. Eesti Metsaühingute Liit. Eesti Metsaülemate Ühing.	Vastutav toimetaja Prof. O. DANIEL. Tartu, Jakobi t. 60. Toimetuse sekretär KARL KERBERG. Kod. telef. (20)900.	TOIMETUSE AADRESS: Tallinn, postkast 97. TOIMETUSE ASUKOHT: Tallinn, Lai tän. 41, tel. (2)33-83. POSTI JOOKSEV ARVE NR. 155.
--	---	--

XI aastakäik

Märts 1931

Nr. 3

RAIESTIKE PUHASTAMISEST.

ALFR. AUKSMANN.

Kui ma raiestike puhastamise kohta sõna võtan, siis võib see ehk mõnelegi asjatuna tunduda, sest on ju iseene-sestki arusaadav, et pärast raiumist raiestikku ei või jätta koristamata, ja seda tööd tehakse mõnikord isegi nii hästi, et võiks öelda, et raiestik on nagu puhtaks pühitud. Kui asume küsimuse juure, kas säärane puhastamistöö on ka otstarbekohane, siis peame enne veidi kaaluma, missugustes tingimustes oli metsaalune pinnas enne raiumist, missuguste mõjude alla ta satub pärast puude raiumist ja kas need viimased tingimused võivad mõjuda hästi või halvasti. Igal metsamehel on teada, kui ta jalutab metsa all, kus pole kari maapinda ära tallanud, et maapind tundub pehme ja et kõnnid nagu pehmel vaibal, kuhü jalg sisse vajub. Teiseks muutub asi, kui võrrelda seda pinda raiestikuga, mis juba pikemat aega on seisnud mingisuguse katteta, s. o. kus teda ei varja enam puude kroonid ega ka raiestiku risu.

Loomulikku metsapinna kobedust ja ta soodsaimat seisukorda taimekasvule ei saa me saavutada kunstlikult ja seepärast peame selle alalhoidmisele panema ka kõige suuremat rõhku.

Maapind, mis on vabastatud metsa kattest või turbest, tuleks pärast seda hädatarviliselt jätta raiestiku risukatteta, kus oksad ja peenemad ladvad kuni 5 sm. jämeduseni peaksid raiesti-

kule laialilaotatult maha jääma. Kui suur tähtsus ja mõju risukattel on pärastisele kultuurikasvule, selle kohta toon näiteid Saksamaalt, Forsreferendar dr. Joh. Naumanni tööst „Reisigdeckung“.

Risukatte mõju pinnase niiskusele näitaks proov, mis on võetud Jamlitz metsandikust kv. 68, kus pinnase katteks on põdrasammal.

Proov Nr.	Pinnase sügavuses	Keskmiselt vett %-des	
		katmata	kaetud pinnases
1	0—5 sm.	2,3	8,6
2	5—10 ”	1,7	4,1
3	10—15 ”	1,7	4,0
4	15—20 ”	2,4	3,2
5	30—35 ”	2,1	2,2

Siin näeme, et kaetud pinnases maapinna ligidal on tunduvalt rohkem vett ja niiskust kui sügavamais kihtides, seega hoidub niiskust rohkem sel kohal, kus noored taimed seda vajavad.

Edasi on meil teada, et suurt ja tähtsat osa mängib taimede kasvu juures huumus. Metsas paistab kohe silma, kas taim on kasvanud huumusel või oma juured laiutanud huumuskihis, kui võrrelda teda taimega, mis oli sunnitud endale otsima toitu puhtast liivast: esimene on lopsakas ja tumeroheline, kuna viimane aga kidur ja kollakas.

Kuivõrd risukate mõjub huumuse

rohkusele, selleks olgu järgmine näide, mis on võetud ka kv. 68 pealt:

Pinnase sügavus	Keskm. huumuse %/o		
	Katmata	risuga kaetud	risu ja koorrega kaetud
0—5 sm.	2,6	5,4	6,5
5—10 "	0,9	2,2	1,6
10—15 "	0,9	1,4	1,4
15—20 "	0,7	1,1	1,0
30—35 "	0,6	0,6	0,5

Selle proovi juures on kate seisnud 3 aastat.

Ka siin on näha, et katte tagajärjel on huumuse % suurem maapinna ligidal ja nimelt ka jälle selles osas, kus ta noortele taimedele on kättesaadavam.

Pikemalt üksikasjaliste mõjude nähtuste juures ei tahaks peatuda, sest on selge, et kaetud pinnase tingimused on soodsamad taimede kasvule kui katmata pinnasel, seetõttu on välismaal ka hakatud katma kiratsevaid kultuure risuga, mil on olnud ütle mata head tagajärjed, nagu allpool näha.

Proov on võetud kv. 68 pealt, nagu eelmisedki. 1916. a. tehtud kultuuri juures on 1923 maapind risuga kaetud, mille tagajärjeks oli kultuuri kasvu tõus.

	Kaetud pinnasel	Katmata
Kultuuri kõrgus	116,5—125,5 sm.	123—133 sm.
Pikkuse kasv 1924. a.	11,4—12,6 "	12,1—13,9 "
Pikkuse kasv 1925. a.	21—23 "	14—16 "
Okaste pikkus	61—69 mm	41—45 mm
Okaste raskus (200 tk.)	10,8—13,2 gr.	5,1—6,3 gr.

Siin näeme, et katte tagajärjel on juurekasv hakanud tõusma erilisel 1925. aastal. Soovitada võiksin risu katet erilisel kehvel pinnasel, nagu mõned vanemad põlendikud, kus tuli on hävitanud viimse huumuse raasuse ja pealmise pinnase kiht kannatab tunduvalt niiskuse puuduse all.

Kui kaua võib mõjuda risu kate edukalt taimede kasvule?

Naumanni järgi tehtud katsed on näidanud, et paremal pinnasel mõju võib

kesta vähemalt 12 aastani, kuna halvemal pinnasel see piirdub 8 aastaga. Et viimasel juhtumil oleks tarviline risu mõju pikendada, tuleks risuga katmist korrata. Kultuuride tegemiseks peab maapind risust ribade või lappide viisi puhastatama. Olgu siin veel tähendatud, et risukate peaks olema vähemalt nii tihe, et päikese kuivatav mõju ära hoitaks. Kui raiumise ajal palju oksa ära põletatakse, on arusaadav, et kattede vähe jätkub. Kuid teiselt poolt peab jälle ütleva, et sääraseid tuleasemeid, kui neid on rohkesti, on väga soodsad taimede kasvatamiseks, kust neid 3—4 aasta vanuses puuriga saaks välja võtta ja raiestiku odavalt kultuuri alla panna.

Järgmine küsimus oleks, kas risu tõttu ei suurene tulehädadoht. Siin võiks märkida ehk seda, et kardetav aeg on ainult pärast raiumist, kui kevadel risu on läinud kuivaks päikese käes ja okkad veel ei ole ära pudenenud, kuid pärast seda ei oleks erilisel (Schwap-pachi järgi) karta. Peab ütleva, et kevadel kuival ajal põleb kuiv kulu ja sammal kiiresti nagu püssirohi, kuna risu põlemine sünnib aeglasemalt ja on seetõttu ka kergem kustutada. Et tulehädadoht oleks vähem karta, võib teha äärsed ja käidavamad kohad risust puhastada.

Risukatte heaks küljeks võiks ka veel nimetada seda, et säärase raie-tike peale ei kipu kari ja tal pole sealt ka midagi leida.

Lõpuks võiks ehk ka veel nimetada putukate hädaohtu. Minu teada on meie õppemetskonnas nooremis puies-tikes puhastamisi ette võetud, kus peenmaterjaal maha jäeti ja kus mingit putukate hädaohtu ilmsiks ei ole tulnud, mis on seletatav seega, et peened oksad ja tüved kiiremini ära kuivavad ja seega putukate sigimiseks ei paku soodsaid elutingimusi.

Võttes arvesse, et risukattel on kahtlemata suur tähtsus kultuuride edaspidisele kasvule, mis on arvudega kindlaks tehtud, tuleks seda arvestada, ära kasutada, erilisel halvemal pinnasel, ja seda teostada vastavalt metsahuvide nõudeile.

LUMEHÄDAOHTUDEST.

ED. VIIROK.

Lumi võib metsale saada kahjulikuks siis, kui ta langeb puudele juba sel määral, et oma raskusega ületab oma kandja kandevõime, sundides seega puud teatud sihis painduma.

Kõige enam tuleb mainitud nähtus ilmsiks siis, kui lumesaju ajal on ilm pehme, mistõttu lumi suurte liitunud lobjakatena langeb puudele ja sinna jääb peatuma. On ilm vaikne, siis kogunevad puudele määratud lumemassid, mis puid koolutavad või murravad. Mida pehmem ja lobjakam on lumi, seda raskemaks ta osutub ja seda suurema ballastina ta lasub puudel, mis on tingitud lume võimest endasse niiskust imeda. Nii on näit. kuiva lume erikaal 0,10 kuni 0,20, lobjakumel aga 0,46—0,66, seega siis võrdse mahu juures 2,3- kuni 3,3-kordne raskus. Vee imemise võimega on seletatav ka puude murdumine ja mahapaindumine sula puhul, kui puud asuvad lumekoorma all, sest lumi muutub märksa raskemaks kui oli varem, ta võib kuni 75% oma raskusest sel korral võtta juure.

Lumehädaohtu suurendab teine kord veel eelkäänud härmatis, mis kergendab lume puudelejäämist, või jälle varem tulnud lumi, mis järgneva külma tõttu puudele on kinni külmanud ja nüüd suuri lumehulki veel enda laiale pinnale võib võtta. On eelöeldud juhtudele järgnev lumesadu lobjaklumi ja pikaajaline, siis võivad lumekahjud metsas oma täiuslikemat palet näidata.

Tuul on lumehädaohtude parim kaitse, sest lumi saab ju ainult vaigse ilmaga massiliselt puudele koguneda, kuid tuul võib ka saada lumehäda kaasaaitajaks, juhul, kui lumi on jääna puudele külmanud, siis on murdumised peaaegu paratamatud.

Lumekahjud ilmnevad lumekoolutamise (-vaalimise) või lumemurru näol. Olgugi et see nähtus on massiline mägestik-metsades, juhtub teda ka mõnel talvel meil, tekitades suuremaid või vähemaid kahjusid vastavalt lumerohkusele ja metsa seisukorrale.

Juhtub suur lumesadu sügisel, kui puujuured veel sulad on, siis võib niis-

kemal kohtadel ka juhtuda, et puud kogu juurestikuga painutatakse maast välja, nagu seda sünnib tormiheite puhul, mis vastavalt sellele ka lumeheite nime kannab.

Vastandina läinud talvele on tänavune talv haruldaselt lumerohke, sajupäevi on õige tihedasti, iseäranis jaanuaris, millal ainult kolm päeva oli lumesajuta, lumesügavus tõusis veebruari keskel kuni 46 sm. Suurim lumesadu leidis aset 17. jaanuaril, millal lund tuli 12,8 mm ja järgmisel päeval veel 3,8 mm juure (lumi on mõõdetud pärast veeks sulamist!). Milline mets pärast toda lumesadu välja nägi, seda teab iga tegelik metsamees, harva näeb siiski niisugust nõiduslikku pilti metsas, nagu seda oli nüüd — sihtide-äärsed suured kased olid lookadena üle sihi painutunud, moodustades kirjeldamata kena võlvistiku, teised puud kõik paksu lumerüü all — kuid kõige selle kirjeldamatu loodusvõlu juures torkas metsamehe südamesse paha aimus, et küllap sel nõiduslikkusel oma pahed on tagavaraks...

Puudele langenud lumekoorem jäi nädalapäeviks puutumata, siis raputasid teda üksikud tuuleilid metsaservil ja sihtide ääres pisut vähemaks. Alles 10.—12. veebruari paiku tuli kõvemaid tuuli, mis lund veel ainult tihedamaisse

Foto Ed V.

Pilt 1. Lume alla maetud 1½—2 m kõrgused kuused vana metsa all. Ülik. Öppe- ja Katse-metsk. kv. 90.

kohtadesse ja vana metsa alla osaliselt jättis puudele, kuni selle 20.—21. veebr. sula täielikult puudelt kaotas.

Foto Ed. V.

Foto Ed. V.

Pilt 2. Mahavaalitud kasevõsa, lumi on puudelt osal. maha langenud. Ülik. Öppe- ja Katsemetsk. kv. 105 (küttekomitee-aegne raie).

Nüüd alles selguvad pahed, mida see looduse nõialinik endaga on toonud kaasa. Suurimat kahju on sündinud nooris, tihedais okaspuu-puiestikes, mis osalt lumest nagu maha rullitud olid ja lumest vabanedeski oksipidi ikka lumes kinni olles koolutatuna püsivad; peamiselt kannatab just kuusk ja seal, kus ta on ühtlane (kultuurid), loomulik uuendus. Kus puukeste ladvad mitmesuguse pikkusega on, kannatab ka tihedana märksa vähem, sest mitte rõhtasendis olles lasub võrdne hulk lund suuremal pinnal ja libiseb ka kergemini maha. Parajal ajal ettevõetud läbiraide aitavad siin väga palju, selliseil kohtadel on lumevaalimist väga harva näha, puud on seda vastupidavamad, mida tugevamalt nad on hõrendatud. Juhul, kui läbiraie on sündinud läinud või ülelänud suvel, on lumekahju loomulikult suurem, sest puud pole oma tüve veel vastavalt vabale kasvuvõimalusele suutnud kohandada. Parajal ajal läbiraie puiestikus on ka läinud suvel hõrendatult asi harilikult märksa parem kui hilinenud läbiraie puhul.

Latimetsa piirides juhtub lumevaalimist harva, kuid siin tekivad lumemurrud kas massiliselt (pesamurd jne.) või

üksikpuudena. Tihedad ja hilinenud läbiraie puiestikud kannatavad jällegi rohkem. Korralikult hooldatud puiestikus leidub mõni üksik puumurd, kuna tihnikuis võib leida pesamurde.

Ka vana metsa all, kus noored puukesed varju tõttu on laia võraga ja nõrga tüvega, leiab vaalimine tihti aset (pilt 1). Kuusk kannatab märksa enam kui mänd.

Keskpärasest noorest kuusikus lasus okstel lund 55—65%. Vastavalt puiestiku tihedusele võib lumerohkus tõusta kuni 88% ja latimetsas 50—70%-ni sademete hulgest.

Lehtpuudest kannatavad lumevaalimise all meil peamiselt kask, noort võsa kuni 4 m kõrg. võib massiliselt (kvartaalide viisi) vaalida (pilt 2), samuti kui kaski, mis üksikutena kasvavad okaspuiestikes, viimased on peaaegu kõik. lookadena, ladvaga lumes, kust nad vaevalt enne kevadet vabanevad; murdumisi esineb kase juures võrdlemisi harva, ehk kui, siis sihi äärtel vanemate puude juures, kuid siingi võib haruldaset suur paindumine tulla esile (pilt 3). Paljud vanemad kased suudavad end pärast lumekoormast vabanemist ka peaaegu sirgeks ajada, seda ei sünni aga nooremate juures, mil pikemat aega tuleb painutatuna seista, sest oksad ja latv on lumes kinni. Ka pärn, haab ja lepp kannatavad vahest lumevaalimise läbi, kusjuures viimane isegi

Foto Ed. V.

Pilt 3. Lumest mahapainut. kask (dm. 23 sm.) sihi ääres. Ülik. Öppe- ja Katsemetskonna kv. 90 põhjaotsas.

tihti murdub, kuid kõike seda ikka suuremal määral seal, kus nad kasvavad vanametsa all.

Tihedamini esineb meil lumemurdu ja vaalimist kallakuil, iseäranis neil, kuhu tuul lund kokku tuiskab, seega peamiselt ida- ja põhjakallakuil; ka hariliku saju puhul on neis kohtades nagu mägedeski lumehädaoht suurem kui mujal, puud on siin ikka kallaku sihis painutatud.

Nooremad puiestikud, mis oma latvadege maani on painutatud, ei tõuse ka enam siis, kui nad lumest täielikult vabanevad, teine lugu on nendega, mis

ainult vähe teiste najale on painutatud. Lehtpuuga on siin asi lihtne, kas raiutakse ta täitsa maha ja lastakse kännuvõsast uus sirguda või lõigutakse ladvad (vastavalt painutuse suurusele — ühes puiestikus ühekõrguselt) maha nii, et mõnest järelejäänud oksast uus latv võib tekkida. Okaspuude juures aga ei jää täieliku vaalimise puhul muud nõu järele kui painundunud puukeste kõrvaldamine ja uutega asendamine. Murdunud okaspuude juures, kui murdumine esineb suuremal alal, jääb järele ka vanade kõrvaldamine ja uuesti kultiveerimine.

Ühest kuuse külviviisist taimeaedadesse.

Nagu tähelepanekud näitavad, on kuusemetsade või kuuse-kase (kuuse enamusega) segametsade juures enamalt jaolt külv asjatu raha ja aja raiskamine ning ainuke tarvitav viis oleks istutamine. Et saada selleks vajalisi taimi, tuleb seeme külvada taimeaeda.

Tartu metskonnas on enamuses kas kuuse- või kuuse-kase segametsad ja kultuuride tegemine on nendes suure rohkuse tõttu raskendatud. Külv on seni peaaegu täieliselt äpardunud. Ka on istutamine vähemate 2—4-aastaste koolitamata taimedega, kuigi platsidele, kaunis riskantne ja pärastine kultuuride korrashoidmine nõuaks palju kulu. Ainukeseks soovitavaks viisiks jääks istutamine koolitatud 4—5-aastaste taimedega, millede juurtekava on juba niivõrd arenenud, et taim ei karda varjamist, samuti ei ole õrn temperatuuri muutustele. Puukoolide asutamise laiemal alal on seotud aga võrdlemisi suurte kuludega ja korrashoidmine nõuab samuti peale oskuse ka suurt hoolt. Tartu metskonnas osaliselt tarvitusel olev külviviis laseb meid mööduda koolitamisest ja on annud siiski sääraseid kuusetaimi, mis 3-a. istutamiseks on väga kohased ning 4.-a. koolitatud taimedega oma juurekavaga ja muidu arenemisega võivad julgesti võistelda. Kõnesolev külviviis on midagi vahepealset laiiali-külvi ja rennidesse külvi vahel. See külv enesest sünnib järgmiselt: harilikule taimeaias val-

mistatud peenrale tõmmatakse väikese rehakesega rennid; reha pikkus on 5 tolli (vana mõõdu järgi), mil viis pulka; pulkade laius (jämedus) on umbes $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ tolli. Selle rehaga tõmmatakse, nagu öeldud, peenrale rennid sisse, jättes iga järgmise viie renni vahet samuti 5 tolli, mille mõõduks on reha pikkus. Nendesse 5 renni kokku külvatakse nüüd niisama palju seemet kui oleks külvatud ühte harilikku renni. Rennid aetakse sama reha seljaga veidi muldaga kinni ja kaetakse nagu harilikult taimeaeda. Nii läheb meil teatava hulga seemne külviks või taimede saamiseks umbes kaks korda nii palju maad kui hariliku külvi juures, sealjuures jääb aga taimekestel igauhel rohkem ruumi kasvamiseks, kusjuures nende vahet on võimalus kergemini puhastada ja kohendada. Vabad maaribad võimaldavad aga üldist harimist ja taimede väljaandmist, mis lihtsalt laiialikülvi juures oleks raskendatud. Sel teel saadud taimedest on T. metskonnas tehtud palju kultuure, mis kõik rohkem kui rahuldavalt on arenenud. Nagu öeldud, ei ole 4-a. koolitatud taimed neist palju paremad, kuna aga 3-a. koolitamata taimed hariliku tiheda külvi juures näivad palju nõrgemad.

Muidugi ei ole selle viisiga kesteab mis üles leitud, kuid katsetamise ja täiendamise mõttes väärib ta küllalt tähelepanu.

A. V.

TALUMETSAD E KEVADISI PÄEVAKÜSIMUSI.

K. KERBERG.

Praegune raske majandusliku surve aeg kohustab peremeest põhjalikult kaalumise alla võtma talumajapidamise viise, et saada talust suurimat sissetulekut vähimate kuludega.

Talu metsanduse korrastamisel peab peremees toimima eriti põhjalikult läbi mõeldud kavade järgi, kuna ta siin aluse paneb aastakümneid kestvale tööle, kus tagajärjed mitte kohe ei selgu. Õigest töökavast oleneb suurel määral töö edu.

E s i m e s e k s mureks on kindlaks teha, kus kohas on soovitav metsa kasvatada või kasvama jätta. Et metsa igas suuremas talus vähemalt oma tarviduse rahuldamiseks peaks olema ja et ta väga kindel ja kehvematel maal ka väga kasulik maakasutusviis on, see ei tarvita praegu enam selgitamist.

Metsa alla sobivad kõik talu kõlbmata maad, mida põllunduse kaudu võimatu harida: liivalagendikud ja -künkad, paepealsed, järsud oruservad jne., missuguseid talus tihti leida. Kui talu jõud või rahaline seisukord ei võimalda kõike maad põhjalikule harimisele võtta, siis samuti sobiks metsa alla jätta talust kaugemal asuvad kehvad põlluservad, karja- ja heinamaa tükid, söödid, madal-soo-osalad, kadakaväljad ja lepavõsad. Metsa asutamine nendele maadele nõuab ainult ühekordset töökulu ja veidi hoolt edaspidisel arenemisel, kuid metsa kaudu rakendatakse nad talule kapitali koguma, mis aastast aastasse suureneb.

T e i s e k s mureks on otstarbekohase ja sobiva puuliigi valik talu metsale. Tarvis on valida säärane puuliik, mis kõige paremini kasvab antud pinnasel, ega lasta end juhtida ainult praegustest turuhindadest, kuna need tulevikus võivad muutuda. Kehvematel liivamaadel ja paepealsetel sobib mänd kõige paremini, kruusamaadel ja savimaadel kuusk, värskematel maal kask ja haab ning lodumaadel mustlepp.

Talumetsadeks tuleb eriti segametsi soovitada, kuna nad maad paremini ära kasutavad, rohkem puumassi

annavad sobivas segus ja kindlamad on. Pealegi võib siis taluomanik oma metsast saada kõiki vajalisi tarbepuid. Nii sobiks kehvematel maal hästi männa-kase segamets, värskematel — kuuse-kase-haava segamets ja niitudel kase-mustlepa oma. Ümbruskonna metsad näitavad küllalt selgesti, missugune puuliik sobib, ainult kuuse-seguga kehvematel maal, kuhu kuusk tihti kasvama kipub, tuleb ettevaatlik olla, sest ta jääb sääli kiratsema, kannatab punamäda-haiguse all ega tööta kindlat saaki. Puuliigi valikut tuleb teostada kasvavas metsas sobimatute puuliikide järk-järgulise väljaraide teel, nende asemel edendades soovitud puude kasvu ja tekkimist ning uue metsa asutamisel valides seemneid ja taimi.

K o l m a n d a k s kevadiseks metsamureks on vajaliste seemnete ja taimede hankimine. Tarbekorral võib neid saada riigilt tasuta, kui selleks aegsasti soovi avaldatakse ja tagavara-dest jätkub. Ülesandelehed on maakonna metsaühingu poolt välja saadetud kõigile vallavalitsustele, metsaülematele ja agronomidele, kellede juures ülesandmist võiks toimetada. Kui siis ühe aastaga kõiki nõudeid ei suudeta rahuldada, siis tehakse vähemalt ettevalmistusi selleks, et järgmisel aastal seda teostada võiks. Ka ei ole käbide korjamine talvel mahasaetud mändide ja kuuskede latvadest ning nende kuivatamine seemne kättesaamiseks kuigi keeruline, nõnda et ka sel teel võib asjast üle saada. Metsa servadelt ja teede äärest ning sihtidelt võib saada sobivaid taimi istutamiseks. Selle küsimuse põhjalik selgitamine on kevadise metsanädala üheks peaülesandeks.

Nende kaalutluste põhjal koostatud talumetsa korrastuse kava teostamine algab kevadel ja selleks tööks pakuvad metsaühingud kõigile asjast huvitatuile oma nõu ja abi. Kasutatagu seda siis rohkesti, et ka talumetsad pääseksid vaeselapse seisukorrast ja võiksid talule väärtuslikku tuge pakkuda peremehe rõõmuks ja rahulduseks.

MÄRKMEID MASINAST MOODSAS METSAMAJANDUSES.

K. VERBERG.

Elame suurte tehnika edusammude ajajärgus. Masin pidutseb igalpool oma võidukäiku ja mehhaniseerimine tungib järjest laiemale aladele.

Metsamajanduses pole aga masina võidukäik õieti veel alanudki.

Masin töötab kõige kasulikumalt teavasti siis, kui ta täielikult on koormatud ja näiteks hulgaliselt midagi võib valmistada. Seetõttu kerkibki intensiivses metsamajanduses suuri takistusi masinate tarvitamises, kuna on raske masinat kogu aeg täieliselt kasutada.

Ameerika metsades kasutatakse küll mitmesuguseid masinaid, kuid pole põhjust seda kadestada ja veel vähem vajadust aimata järele, olgugi et nad imestust võivad äratada. Sealsed metsamajandused on masinatega varustamise poolest küll kõrgel järjel, kuid puht-metsanduslikust seisukohast väga madalal astmel — õieti on meil seal tegemist laastava majandusega.

Tekivad küsimused, kas metsamajanduses omapärase arenemiskäigu ja -sihi tõttu üldse võib masinate tarvitamine laiemalt levida ja kas võib metsamajandus leidureile ja masinaehitajaile pakuda huvi. Vastused mõlemaile küsimustele oleksid siiski jaatavad. Metsamajandus saab masinaid kasutada, kuid peanõudeks on see, et ka raskeis ja muutlikes oludes neid küllalt otstarbekohaselt — töö ja kulude mõttes — saaks kasutada.

Metsanduslikes ringkonnis ollakse teadlikud masina tähtsusest metsamajandusele ja seepärast ongi asutatud mõnes Lääne-Euroopa riigis erilised komisjonid — „tehnika metsamajanduses“, mis esijoones metsandusele kõlvuliste masinate leitudamist ja ehitamist peavad arendama. Nende komisjonide ülesandeks on: proovida mitmesuguseid masinaid ja tööriistu, korraldada kursusi masinatega ümberkäimiseks, olla nõuandjaks leidureile, tööstureile ja tarvitajaile masinate küsimuses.

Lühikese ajaga on saavutatud silma-

paistvaid tagajärgi ja loodud kindel side masinate ehituse ja metsanduse vahel. Seni kõneldes masinate vähesest tarvitamisest metsanduses tuli arvestada, et kõlvulisi masinaid tõesti oli vähe, kuid mitte alati pole masina ebakõlvulisus tingitud tast enesest, vaid sageli oskamatus ümberkäimisest ja sobimatusest antud välistele oludele.

Üksikuile aladele üle minnes, kus masinaid tarvitatakse, peab tähendama, et vahest on raske tõmmata teravat vahet masina ja tööriista vahel. Rohkesti leiame mitmesuguseid masinaid maahariamise jaoks. Täieliseks ja tähtsaks masinaks siin oleks mullafrees. Uuemate, tugevate mullafreeside tööd on kestva proovimisega kontrollitud ka kõige raskemais tingimustes. Tulemused osutusid täitsa rahuldavaiks ja vastavad ka moodsa metsamajanduse nõudeile. Uusim mootorfreesi tüüp kaalub 270 kg. ja on varustatud 5-hobusejõulise mootoriga; freesi peaosaks on ruttukeerlev võll vedrutavate S-kujuliste konksudega, viimased võivad olla mitmelaadilised, mis võimaldab maapinna koorimist ja ka sügavat mulla kohendamist. Konksudega võlli keerlemine ja mullafreesi edasilikumine sünnib mootori abil. Mulla harimine võib sündida 40—70 sm laiuses ribas, 5—30 sm sügavuseni. Kergemate muldade harimisel tuleb 2 korda, raskemal — 3 korda sama koht freesiga läbi töötada. Harilik liikumise kiirus esmakordsel käigul on 17 m/min., korduval — 39 m/min. Mitmesugused lisariistad võimaldavad masinat kasutada ka eriülesannete jaoks.

Mootori külge võib freesi kedervarre asemel paigutada tugeva rihmaratta ja kasutada seda jõumasina mitmesuguste tööriistade liikumapanemiseks, nagu ümarsaag, pump, tuulamisma-sin jne.

Niitmissiseseade juurelisamisega kõljab mootorfrees ka niidumasinaks, samuti võib teda kasutada käia liikuma-

panemiseks. Seega on nimetatud masin väga laialdaselt kasutatav — universaalne.

Kännu ja puu kaalumisel (juurimisel) on ammu tarvitusel masinad. Enamjagu neist töötab siiski inimjõuga, ainult suurendatakse töötajate jõud sellekohaste seadelduste abil mitmekordselt. Viimasel ajal on ka siin jõuallikana tarvitusele võetud mingisugune masin.

Puusaagimismasinaid võiks tõelisteks masinaiks lugeda; neid on väga mitmesuguseid — bensiini- ja elektrimootoriga liikuma pandavad. Nende saag on üksikuist hammasliikmeist koosnev lõpmatu kett, mis hõõvli-taoliselt löikab suuremail paljasraideil. Madalas maastikus on säärasead mootor-saad rahuldavalt töötanud, samuti puude saagimisel tööstusettevõtteis, laagrip-latsidel jne. Intensiivses väikepinna-

lises majanduses pole nad ennast jõudnud veel maksma panna. Loodetavasti tulevikus täiendatult võiksid nad ka igal juhul leida kasutamist.

Suurt masinate tarvitamist võimaldab metsamaterjalide vedu auto, traktori, traktor-tanki, köisteede jne. kasutamiseega. Headel teedel täidab juba harilik veoauto rahuldavalt metsamaterjalide väljaveo ülesannet. Laadimise kergendamiseks tarvitatavate eriliste sisseseadetega väheneb laadimisaeg miinimumini. Halvemal teedel tuleb kasutada traktorit ja traktor-tanki.

Lennumek on metsakorralduses häid tagajärgi annud ülesvõtete tegemisel õhust ja metsakaitstes, võitluses putukatega mürkainete tolmutamise teel.

Seega on juba praegu metsamajanduses rida võimalusi masinaid kasutada, kuid tulevikus võib see kahtlemata muutuda intensiivsemaks.

PUIDU KUIVATAMISEST.

K. SIKK.

Puidu kuivatamisküsimus on teravalt esinenud viimaseil aastail suuremais eksporteerijais riiges. Veesisalduse vähenedes väheneb puidu ruumiüksuse kaal ja puidu vedu raudteel muutub tulukamaks. Seni laialt tarvitatud puidu kuivatamisviis õhu käes ei rahulda temale pandud nõudeid, kuna siin on tegemist aeglase ja mitteühtlase kuivamisega, kusjuures tekkivad lõhed praakimise % suurendavad. Seepärast just kallimate sortimentide saetud materjali kuivatamisel tarvitatakse kunstlikku kuivatamist. Viimase paremuks on kuivamise kiirus, ja temperatuuri reguleerimine võimaldab ühtlast kuivamist, nii et pole karta puidu lõhkemist kuivamisel.

Kunstlikku kuivatamist toimetatakse õhukindlalt suletavais ruumides, kus temperatuuri reguleerimine on võimalik, kuivatatavad materjalid vagonettidel sisse ja välja veetakse ning on olemas kuum õhuvool, mis väljaauranud niiskuse enesega kaasa viib. Kõetakse enamasti saagimistööstuse jäätmetega, kusjuures kuumad põlemisgaasid torus-

tiku läbistavad ja kuivatuskambri temperatuuri tõstavad. Suured ventilatorid tekitavad õhuvoolu niiske õhu eemaldamiseks. Sarnaseid kuivatuskambreid on Skandinaavia ja Põhja-Ameerika suurte saeveskite juures. Ameerikas Madissoni puidu-uurimislaboratoriumis tehtud arvurikkad katsed näitavad, et kuivatuskambrites kuivatatud puidu mehaanilised omadused, nagu tõmbe- ja survepidavused, pole halvemad kui õhu käes kuivatatud puidul.

Tehniliselt teistest puidut eksporteerijaist riigest taha jäänud Nõukogude Venes on samuti hakatud propageerima kunstlike puidu kuivatamise kambrite sisseseadmist. 1929. aasta lõpul peeti Moskvas isegi üleriiklik metsatööstuse organisatsioonide esindajate nõupidamine puidu kuivatusküsimuste lahendamiseks. Ettekannete hulgas toodud arvestustest selgus, et puidu kuivatusest tekkinud tulud katavad kolme aastaga vastavate sisseseadete rajamisel tekkinud kulud. Toodi ette, et Vene põhjametsadest väljaveetud saetud

metsamaterjalist palju välja praagitakse sinetuse, kuivamislohede ja saagimispuuduste pärast. Praakimise põhjustena esineb näiteks 1927. aastal: 1) sinetus, 40—70% juhtumeist, 2) kuivamislohed ja kaardumised, 12—25%, 3) toores materjal, 19—25%, 4) saagimisrikkeid, 1—22%, juhtumeist. Eelnimetatud põhjustel on ostjad mõnikord kogu saadud kauba hinnast kuni 20% maha arvanud. Et sarnaseist suurist ja korduvaist kahjustest vabaneeda, otsustati luua organisatsioonide-

vaheline alaline büroo puidukuivatuse küsimuste lahendamiseks ja kohaste puidu kuivatuse viiside väljatöötamiseks.

Meil pole puidu kunstliku kuivatuse alal seni midagi tehtud, kuna meil puudusid suured moodsate sisseseadetega saeveskid, kus toodang ulatuks tuhandesse standartidesse. Siiski näeme vast tulevikus kunstlikku puidukuivatust uue riikliku saeveski juures Tallinnas, mis sisseseadelt meil eeskujulikemaks peaks kujunema.

Kodumaa puukoore parkaine sisaldavusest.

Mag. J. Pats.

(Tartu ülikooli farmatseutilise keemia instituudis tehtud magistritöö kokkuvõte.)

Arvestades nõuet, et nahaparkimiseks tarvitavad toored parkimisvahendid peavad sisaldama vähemalt 6% parkaineid, samuti toorained, millised on kõlvulised parkekstraktide valmistamiseks, peavad sisaldama vähemalt 4% parkaineid, oli selle töö eesmärgiks katsete varal teha kindlaks parkainetesaldust Eestis kasvavate vastavate puude koortes, et selgitada nende kasutamiskõlvulisust parkimise otstarbeks.

Saadud andmed on allpooljärgnevas tabelis (Lühendused: t=tüvekoor korbata, tk=tüvekoor korbaga, o=oksakoore, j=juurekoor).

Puu nimetus	Koor	Niiskuse %	Parkaine %
Kuusk — <i>Picea excelsa</i> L.	t	11,8	12,16
	tk	13,7	10,18
	o	12,4	11,98
Mänd — <i>Pinus silvestris</i> L.	j	14,2	8,61
	t	14,5	4,61
	o	14,5	4,12
Tamm — <i>Quercus pedunculata</i> Ehrh.	j	14,6	1,57
	t	13,9	10,56
	tk	14,9	7,33
Hõbepaju — <i>Salix alba</i> L.	o	14,1	9,80
	j	14,9	6,23
	t	12,8	9,81
Vitspaju — <i>Salix viminalis</i> L.	o	12,8	7,53
	j	14,4	3,98
	t	16,1	10,59
	o	15,2	6,42
	j	14,7	3,47

Saadud andmeist selgub, et uurimiseks võetud kodumaal kasvavate puude koored on võrdlemisi küllalt rikkad parkainete sisalduse poolest.

Vähekõlvulised parkekstraktide valmistamiseks ning alaväärtuslikud ka otseks tarvitamiseks parkimisel on vaid mustlepa, valgelepa, männi, hõbepaju ja vitspaju juurekoored.

Sookase, arukase ja männi tüve- ning oksakoore kõlbab parkaine sisalduse poolest ainult parkekstraktide valmistamiseks.

Kõik teised uuritud koored on aga kõlvulised nii parkekstraktide valmistamiseks kui ka tarvitamiseks otsekohe toorainena parkimisotstarbeks.

Puu nimetus	Koor	Niiskuse %	Parkaine %
Mustlepp — <i>Alnus glutinosa</i> Gaertn.	t	14,3	9,87
	o	14,5	7,60
	j	15,1	3,54
Valgelepp — <i>Alnus incana</i> Willd.	t	14,7	11,27
	o	13,9	10,70
	j	14,2	3,11
Sookask — <i>Betula pubescens</i> Ehrh.	t	12,8	10,45
	tk	15,1	8,98
	o	13,7	9,79
Arukask — <i>Betula verrucosa</i> Ehrh.	j	14,3	4,80
	t	14,2	12,14
	tk	13,9	9,23
Lehis — <i>Larix Europaea</i> DC.	o	14,2	11,40
	j	14,5	5,26
	t	12,7	11,21
	o	13,2	8,77
	j	14,3	4,50

KOKKUKASVANUD PUID MEIE METSADES.

Neid tuleb kaitsta loodusmälestusmärkidena.

G. Vilberg.

Kaks ja enamgi puud kasvavad ühel ja samal kännumättal, nagu näit. sanglepääd, sookased jne. See on harilik asi. Kui aga üksteise lähedal kasvavad puud mingisugusel mõjul, kas tuule painutamisel või muul teel, puutuvad kõvasti kokku, siis võivad nad ajajooksul kokku kasvada lähemal või pikemal ulatusel. Kuidas on see võimalik? Kui puuosad üksteisele kõvasti lähedale satuvad, tekib nende vahel tuule mõjul sagedasti hõõrumine: esiteks hõõrdub puult koor, siis puudutab viimaks see ka puuosa, kus hõõrutud koht esineb juba haavana. Haigele kohale koguneb suuremal määral aineid, mis võimaldavad kiiremat puu kasvamist jämeduses, samuti ka haava parandamist. Haava ümber tekib eriline ringjas kühm, mis suureneb; viimaks võib niisugune kühm katta täiesti ligistunud kohad. Haarab sellane kühm mõlema puu ligistunud osad tugevama vallikesega, jäävad puud tihedalt üksteise lähedale, vallikesed ühinevad ja me võime tähele panna puude kokkukasvamist. Niisugused kokkukasvanud puud manavad alati esile omapärase imestuse, kuid õieti ei ole siin erilist keerulist toimingut. Tuntakse ju väga hästi ilupuude ja -põõsaste vääristamist ehk pookimist ligistamisega, ablakteerimisega, mis seisab peamiselt järgmises: kaks eri kännul kasvavat puu osa lähendatakse üksteisele, kõrvaldatakse mõlemalt tarvilisel pikkusel koor ja õige õhuke osa puud, ligistatakse siis need üksteise vastu ja seotakse kõvasti kinni, määrades tarbekorral haavade ümbrust puuvahaga. Paari aasta pärast on taimed kõvasti kokku kasvanud ja soovi korral võib eemaldada teise tüve, läbi lõigates tüve alt poolt kokkukasvamiskohta, kuna kokkukasvanud puud kasvavad ladva poolt edasi.

Puude kokkukasvamine toimub samuti, kuid siin on loomulik ligistumine. Vahe seisab ehk selles, et loomulik kokkukasvamisel jääb puutekohtadesse ikkagi paksema-õhema kihina koort, puude kokkukasvamine pole nii tihe, haavakühmud on suuremad ning rohkem tähelepanevad.

Alamal toodud joonistel võib panna tähele mitmesugust kokkukasvamist. 1. joonisel on vanema tamme lähedale kasvanud noor tamm, mis kasvades on tunginud tamme okasharude vahelt läbi. Pigistamise ja hõõrumise mõjul on eemaldunud koor, loomulike jõudude poolt on toimunud ligistumine ning puud on kasvanud kokku, kattes puutekohti tugeva puukühmuga. Ülevamal on sama noorem tüvi jälle puutunud vastu vanema tamme oksa, kus samul põhjusil on toimunud kokkukasvamine, mis siin olnud vaid palju tihedam, nii et oksa kasvamistoimed on hakanud liikuma noore tamme tüve kaudu, miks oksa liitumiskohast välispool olev osa on muutunud asjatuks, siis kuivanud ära ja murdunud.

Foto G. Vilberg.

1. joon. Kokkukasvanud tammed Valklas (Kuu-salu kihelk.) Kooli (Ubari) ja Tallukmäe taludevahelisel niidul (1922). Pikem seletus tekstis.

Foto Parikas.

2. joonisel on samuti huvitav kokkukasvamine, mis on väga sarnane eelmise puu ülemisele kokkukasvamisele: jämedama männi oks on ligistunud kõrvalseisvale männile, see- ga ajajooksul täiesti kokku kasvanud, väline oksa osa on ära kuivanud, maha langenud ja järele on jäänud huvitav loollik penn-oks. Sarnaseid kokkukasvamisi võib juhtuda puutüvel ka oma oksaga, kui oks kuidagi moodi on paindunud vastu puutüve, ena-

2. joon. Männi oks kasvanud kokku teise lähedalkasvava männiga, moodustades penn-oks. Virumaalt (lähem asukoht teadmata).

Foto G. Vilberg.

masti ikka ülalt-poolt kinnituskohta. Siis tekib huvitav s a n g o k s. Viimaseid võib sagedamini tähele panna metsades.

3. joonisel esitatud nähtust ei ole enam nii kerge seletada. Kuid nähtavasti on siin tegemist n. n. k a k s i k t ü v e l i s e männiga, kus alguses omaette tüved on kasvanud üksteise kõrval, jämedamaks kasvades üksteisega pikkuselt kokku on puutunud, milgi mõjul keerdunud, kokku kasvanud; viimaks on teistel tüvedel latv muutunud asjatuks, need on kuivanud, langenud maha ja kõik tüved on jatkanud kasvamist ühise ladvapoole osana.

Nagu juba tähendatud, pole niisugused kokkukasvanud puud sagedased, vaid neid võib leida väga harva. Seepärast tuleb neid pidada loodusmälestusmärkideks ning neid võimalikult alati hoida alal. Nende kaitsemine peaks olema metsamehele austavaks kohuseks. Kui need aga milgi mõjul on hävinas, siis peaks neist kõige vähemalt huvitav osa püütama säilitada metsamuuseumide tarvis, eraldades neid pikemal-lühemal ulatusel harilikust puuksast¹⁾.

3. joon. Keerdunud ja kokkukasvanud tüvega mänd Kastre-Peravallas Pikal-Timbul, tee ääres (1928).

¹⁾ Selliste esemete olemasolust palutakse teatada allakirjutanule „Eesti Metsa“ toimetuse kaudu või otsekohe aadressil: Tartu, Kastani tän. 119.

UUS DISTSIPLINAARSEADUSTIK.

J. PIPAR.

Kohtuministeriumi kodifikatsiooni-osakonna juures töötav kohtukorralduse komisjon on jõudnud mõni aeg tagasi lõpule uue distsiplinaarseadustiku koostamisega, milline eelnõu võib arvatavasti juba kevadisel riigikogu istungjärgul tulla arutusele. Seadustik on iseloomult omapäraseimaid, millega väike riigi- ja omavalitsusteenija tehakse täiesti rippuvaks oma ülemast, kellele on jäetud piiramatult võim oma alluvaile ametnikele teha noomitusi, valje noomitusi, määrata rahatrahve ja neid lõpude-lõpuks isegi teenistusest tagandada.

Seadustikule juurelisatud seletuskirjast on näha, et uuest kriminaalseadusest on distsiplinaar-süüteod jäetud meelega välja, sest need ei eelda kuritahtlust ja, peale äärmiste juhtude, ei väljenda süüdlase kõlbmatust riigi- või omavalitsusteenistusse. Distsiplinaar-karistuste normid on mõeldud rohkem õpetusena ja parandusabinõuna. Aga kui minna veel kaugemale ja peatuda eelnõu § 28 juures, siis osutub terve distsiplinaarne karistus enamail juhtudel viisakuse õpetuse abinõuks.

Peamiselt karistatakse riigi- ja omavalitsusteenijaid noomitusega, valju noomitusega, rahatrahviga ning isegi teenistuskohalt tagandamisega alljärgnevail juhtumeil:

§ 15 järgi seda, kes on süüdi selles, et ta teenistusosalal on saatnud korda teo:

1) Milleks seadus või tema peale pandud ülesanne temale õigust ei annud, või, kuigi andis, mille kordasaatmiseks siiski seaduslike põhjusi ei olnud;

2) sellekohase võimu loata, kui seaduse poolt säärast luba nõuti.

§ 17 järgi seda, kes seaduse, tema peale pandud ülesande või oma teenistuse iseloomu põhjal oli kohustatud eemaldama või katkestama kahju, mis ähvardas valitsemiskorda või riigi, omavalitsuse või erahuvi, ja kes on süüdlane selles, et ta hoolimata oma teenistuskohusest ei võtnud tarvitusele abinõusid või ei tei-

nud toiminguid, millega säärase kahju oleks võinud eemaldada või katkestada.

§ 18 järgi seda, kes süüdlane selles, et ta hoolimata oma teenistuskohusest abinõusid ei võtnud tarvitusele seadusjõusse astunud kohtumääruse või otsuse täidesaatmiseks kriminaal-, tsiviil- või administratiivasjas või distsiplinaar-karistuse täideviimiseks.

§ 20 järgi seda, kes on süüdi sellest, et ta:

1) hoolimata oma teenistuskohusest ei võtnud tarvitusele abinõusid sundmääruse välja kuulutamiseks või maksmapanemiseks;

2) ei tarvitanud abinõusid, milleks ta oli kohustatud temast alluvuskorras kõrgema ametasutuse või ülema poolt antud käsu või muu ettekirjutuse täidesaatmiseks;

3) oma kohusest hoolimata ei teatanud sissetulnud paberist oma ülemale või asutusele, kus ta seisib teenistuses.

§ 21 järgi seda, kes on süüdi selles, et ta hoolimata oma teenistuskohusest ei astunud samme kriminaal- või distsiplinaarsüüteo eemaldamiseks.

§ 22 järgi seda, kes on süüdlane selles, et ta abinõusid ei võtnud tarvitusele:

1) riigile või omavalitsusele kuuluvate maksumade või lõivude sissenõudmiseks;

2) teenistuse alal tema kätte usaldatud vara, asjatoimetuste, dokumentide või muude asjade alalhoidmiseks;

3) tema hoole usaldatud riigi, omavalitsuse või eravaralise huvi kaitsmiseks.

§ 23 järgi seda, kes on süüdlane selles, et ta:

1) kaldus kõrvale eeskirjadest, mis olid seatud mõnesuguste asjade ülesmärkimiseks või muude sissekirjutuste jaoks, samuti ka nende raamatute pidamisel, mis on määratud kinnisvara omandusõiguse ülemineku või kitsenduse ülesmärkimiseks.

§ 24 järgi seda, kes on süüdlane selles, et ta:

1) teenistusosalal ei täitnud ülema või mõne teise riigi- või omavalitsusteenija nõuet, kui selle täitmine temale oli kohustuslik;

2) hoolimata oma teenistuskohusest ei esitanud või õigeaks ajaks ei esitanud seatud raamatuid, aruandeid, andmeid või teateid.

§ 25 järgi seda, kes on süüdi eeskirjade või vormide rikkumises.

§ 26 järgi seda, kes on süüdi teenistuskohuste täitmisel põhjendamatus viivitamises.

§ 27 järgi seda, kes on süüdi selles, et ta ei valvanud temale alluvate teenijate teenistuskohuste korraliku täitmise järele.

§ 28 järgi seda, kes on süüdlane selles, et ta:

1) oma ülema vastu oli ebaviisakas;

2) oli teenistuses ebaviisakas oma kaasteenijate vastu;

3) tarvitas kirjavahetuses ebaviisakaid väljendusi.

§ 29 järgi seda, kes on süüdlane teenistusse ilmumata jäämises mõjuva põhjuseta.

§ 30 järgi võib karistada kõigil juhtumel, mis eelpool pole loetlemist leidnud.

Viiks vahest pikale, kui peatuda distsiplinaarseadustiku üksikasjaliste puuduste juures, kuna ei saa jätta puudutamata *karistusnorme ja süüteo mõistet*.

Toetudes seadustiku seletuskirjale, et uuest kriminaalseadusest on jätetud välja distsiplinaarsüüteod eeldusel, et need karistusnormid on mõeldud rohkem parandusabinõuna kui karistusena, millised selleks eraldi distsiplinaarseadustikku koondatud. Kui aga karistusnorme vaadelda lähemalt uues distsiplinaarseadustikus, siis selgub, et need nii väga süütud ei olegi, vaid et need osutuvad liialt karmideks. Mingisugust tarvidust ei ole võimalikel eksimustel riigi ja omavalitsusteenijat otsemat teed noomitusega karistada. Parandusabinõuks oleks küll, kui esmalt teenijat hoiatatakse, kui see ei aita, siis tehakse märkus ning vahest äärmisel juhtumil karistatakse noomitusega. Noomitus kui karistusnorm on seadustiku kavas valitud täiesti ebaõnnestunult.

Pehmendava karistusnormina on vist uues seadustiku kavas mõeldud rahatrahv 1—100 kroonini. Rahatrahvi võib tasuda ka osade kaupa (järelmaksuna)

kuue kuu kestes (eelnõu § 5), mis on kooskõlas riigi fiskaalhuvidega ning laekub riigikassasse. Teiselt poolt on aga sellase karistusnormi nõrgaks küljeks asjaolu, et kui riigikassa riigieelarvesse aastaastalt ikka suurema tulu riigi- ja omavalitsusteenijate rahatrahvidest ette näeb, kas siis asutustel ei tule eelarve täitmisel ametnikke ja teenijaid karistada huupi, et eelarves ettenähtud tulusid kätte saada.

Mõnes osas jätab seadustik täiesti lahtiseks süüteo mõiste, näiteks: § 28 on öeldud, et „teenijat võib karistada, kui ta oma ülema vastu oli viisakuseta — noomitusega, valju noomitusega või rahatrahviga“. Kus algab viisakus ja millega see lõpeb, on iseendast väga laiaulatuslik — relatiivne — mõiste. Paistab vahest naljakana, kui seejuures küsitakse, kas siin jätkub käsiraamatust: „*Peen mees ja naine*“. Täiesti lahtine näib olevat küsimus, kuidas on lood ülemaga, kes oma alluvate ametnike vastu samades piirides viisakust üles ei näita, ning kas jääb sellele väikesele mehele võimalus oma ülemat korrale kutsuda. Kaitseväes on distsipliin ja vastastikune viisakus karmilt läbi viidud, misjuures ohvitser peab kõigiti eeskujuga andma. Kui siis sõdur ohvitseri tervitab ja viimane seda vastu ei võta, ootab ohvitseri raskem karistus kui sõdurit, kes unustas tervitamata. Viisakuse vahetõrgete määramine näib olevat kombe asi. Kombeid pole aga uuemal ajal kirjutatud seadusena üheski kultuurriigis enam maksma pandud ning osutub meilgi üleliigseks.

Lõpuks olgu tähendatud, et seadustiku kava kohaselt on distsiplinaarne võim antud ametisse nimetaja ülema kätte, vaatamata sellele, et meie demokraatlikus riigis karistuse määramine peab sündima erapooletu kohtu poolt. Kui ei tahetud kohut distsiplinaarsüütegude läbivaatamisega koormata, siis oleks võinud seaduse eelnõus näha ette raskemate karistuste määramiseks kollegiaalasutusi, distsiplinaarkomisjonide näol, kelle koosseisu oleks kuulunud ka riigi- ja omavalitsusteenijate kutseühingute esindajaid.

JAHINDUSE OSAKOND.

Põldpüüde kaitseks.

Raadio Ringhäälingus 8. märtsil s. a. peetud kõne.

J. Loosberg.

Mis on põhjuseks kiirele, peaaegu täielisele kadumisele meil enamalt nii küllaldaselt pesitsevaile põldpüüdele?

E s i t e k s käredate ja sügavalumelised talved, sest kange tuisuga poevad põldpüüed põõsastesse ja kiviaedadesse, kus neid tuisk kinni matab ja kus nad siis lämbuvad. Niisuguseid kinnituisanud põldpüüde „matuspaiku“ leidub kevaldel pärast sügavalumelist külma talve sageli.

Pealeselle langeb neid sügava lume ajal ka rohkem kullide-vareste saagiks, sest põõsad on täis tuisanud ja lindudel puudub pelgupaik.

T e i s e k s põhjuseks on põldpüüde püük võrkude, nõõride ja kõiksugu sarjade, küüni meelituste jne. näol.

Paksu lume ja külmaga näljased linnud tulevad elamute lähedale ja siin toidu asemel leiavad enneaegse surma igasugu lõksude näol kavala inimese poolt, kelleks eesrinnas on salakütid.

Sellele nuhtlusele vastukihvti leida on kõige raskem, sest niisugune vaenlane salaküti näol toimib väga ettevaatlikult, kinnipüütud linnud võetakse veel kord püssitule alla, et lindudes oleks haavilijälgi, ja ostjaid-vastuvõtjaid leidub meil ju küllaldaselt, kuigi on vastava linnu kaitseage ja jahiaeg veel kaugel.

K o l m a n d a k s vaenlaseks põldpüüdele kui ka üldiselt kõigile kasulikele jahilindudele on neljajalgised ja sulgikandjad kiskjad, kes igal aastal hävitavad määratuma arvu kasulikke linde.

Iseäranis suurt kahju teevad hulkuvad koerad, kassid, rebased siis, kui lindude podad on väikesed, kõigepealt aga põldpüüde kõige suuremad vaenlased — harakad ja varesed. Otsinud üles

põldpüü pesa, jooivad nad munad tüh-jaks; ka siis, kui põldpüü on õnnestub podad välja haududa, ei ole veel seisukord päästetud: samad varesed ja harakad, kes on suured maiasmokad linnupoegade peale, on neil alati kannul, peale nende aga hulkuvad koerad, kassid, rebased, tõhud, kullid — kõik need kiskjad elavad peajasjaliselt nende kaitseta linnupoegade arvel.

Aasta tagasi oli meil vähese lumega talv, kohe oli märgata jahil käies tunduvat põldpüüde juurekasvu möödunud suvel.

Ka tänavune talv on seni olnud soodus metsloomadele ja lindudele toidu kättesaamiseks, kuigi tükk aega juba metsades sügav lumi, mis tuli kõva tuulega, jättes lumest hõredaks lagedad põldud ja künkad metsas, kust linnud ja loomad endale toitu leidsid.

Orasepõllud olid põldpüüdele seni kättesaadavad.

Nüüd aga viimaste päevade lumesajud on ka põllud ja künkad sügavasti kinni katnud ja päevane sula teeb pak-sule lumele peale kõva koore, seega on põldpüüdel toidu kättesaamine raske.

Neid armsaid linde tuleb kõigil loodusearmastajail ja jahimeestel aidata.

See ei sünnita maal talus üheski majapidamises tunduvat lisakulu.

Kui metsas-põllul on paks lumi, siis tulevad püüed harilikult elumajade-küünide lähedale endale toitu otsima.

Siin ongi paras koht neid aidata, sest püü lepib piskuga, heinapebred või küüni mahavarisenud terakesed on neile otsitavad, muidugi ei ütle nad ära ka puhta vilja pihutäiest.

Püüdele toidu väljapanemiseks on otstarbekohane: küüni või elamu lähedale püstitada teivas, mille külge ja

ümber kinnitada kuuseoksad, nii et sünniks väike varjualune, ja see ainult ühelt poolt jätta veidi lahti, kust püüd käivad söömas okste alla visatud teri. Niisuguse varju alla, mis ei paista läbi ega ole kahelt poolt lahti, ei lähe millalgi vares, kes ka ühtlasi on püüde vaenlane. Ka päris akna alla ei tule vares nii kergesti, kui püüde toit lahtiselt varjualuseta on seina ääres akna all.

Kus püüdel kord kindlad söögikohad teada, sinna tulevad nad hommikul ja öhtul järjekindlalt alati.

Organiseeritud jahiseltsid ja metsaametkonnad on püüsid ja metskitsi talve läbi lisatoiduga aidanud, tehtagu seda nüüd paksu lumega veel agaramini.

Et põldpüü 20 muna ümber korraga välja haub, siis on neid näha perekatena ja sügisel liituvad nad veel kahekolme perekonna kaupa.

Armsaimaks asukohaks on neil metsasalud, võsastik põldude vahel, ka poevad nad sageli vanadesse varemeisse, kus nad suure tuisuga lämbuvad just siis, kui nad toidu puudusel on nõrgaks jäänud.

Kui nüüd aitame kaasa põldpüüde

toitmisele, siis kindlasti on neid ilusaid ja armsaid linde meie metsas, koplis ja põllul eestuleval suvel ja sügisel mitu korda rohkem kui möödunud aastal.

Nägin mõne päeva eest ühes suuremas korralikus talus Väana ümbruses taluomaniku, kes ka jahimeeste seltsi liige, kes rõõmsa näoga oma elutoa aknast paar-kolm sülda eemal olevat lindude „söögilauda“ näitas ja seletas, kui mitmet sorti linde seal söömas käib, põldpüüsid sihikindlalt igal hommikul ja öhtul kolm perekonda — kokku 43 püüd, neid on ta lumetulekust saadik toinud pihutäie heinaprähi või viljateradega segatud haganatega või sellega, mis juhtunud kätte küüni põrandalt salve nurgast, ja te peaksite nägema, kui ilus, kui armas on vaadata neid sulekanjdajaid turiste, kes meie maale ehteks ja rõõmuks talveks siia jäävad.

Leidku selle eeskujuliku jahimehetaluomaniku majakord ja hool palju järeletegijaid, kevad läheneb, toitmisaeg ei ole enam pikk, ja siis kõlab meie metsas, nürmel ja põllul jälle meeliulendav rõõmus linnulaul ja seal pesitseb põldpüü.

Röövlindude hävitamine metsaametnike-teenijate poolt 1927 — 1930. a. jooksul.

Et jahi- ja laululindude ning vähemate jahiloomade julgeolekut kindlustada, tehti metsade ameti poolt väljaantavate aasta-jahilubade saajaile kohuseks teatava arvu röövlindude hävitamine ja nende jalgade esitamine metsavalitsusele aasta lõpuks. Samuti metsade amet pani maksma korralduse nende metsaametnike ja-teenijate kohta, kes riigimetsas, neile teenistuslikult alluvais metsaosades soovisid jahti pidada, et nad pidid aasta jooksul hävitama samuti teatud arvu röövlindude. Kuna oli arvata, et nende korralduste maksmapanekuga soovitud tagajärgi ei saavutata, siis käsitas metsade amet paralleelselt veel üht võimalust, s. o. tasu maksmist preemiade näol, lootes, et see metsaametnikke ja -teenijaid võiks er-

gutada röövlindude hävitamisele. Tasu maksmine preemiade näol kerkis päevakorrale 1927. a. Et samal aastal krediidi vähesuse tõttu oli võimatu rahalise tasu maksmine, seepärast otsustas metsade amet muretseda mitmesuguseid tarbeid auhindadeks kr. 623.00 väärtuses, röövlindude ning nende munade hävitamise võistluse korraldamiseks.

Esimene röövlindude hävitamise võistlus 1927. a. oli väga elav, millest võttis osa 63 metskonda. Kuna korraldatud võistlus andis häid tulemusi, korraldas metsade amet samasuguseid võistlusi ka järgnevail aastail ja suurendas auhindade arvu 20 ümber.

Metsaametnikud-teenijad on nelja aasta jooksul röövlindude hävitanud auhinna saamiseks järgmiselt:

Preemiate saamiseks metsaametnike-teenijate poolt 1927., 1928., 1929. ja 1930. a. jooksul hävitatud röövlindude ja nende mune.

Aasta	Vares	Harakas	Pasknäär	Raudkull	Raba- pistrik	Kanakull	Muud kullid
		J	A	L	A	D	
1927	3761	2647	3189	618	147	792	112
1928	3550	1304	2321	810	138	344	125
1929	4138	1851	2098	428	226	566	53
1930	5613	1976	2272	433	258	558	129
Kokku:	17062	7778	9980	2289	769	2260	419
		M	U	N	A	D	
1927	1305	870	30	122	15	53	4
1928	4802	1030	630	142	27	90	—
1929	1944	451	170	45	16	46	—
1930	1478	499	72	33	64	86	9
Kokku:	5929	2859	902	342	122	275	13
Kõik kokku: .	16591	10637	10882	2631	891	2535	432

Üldiselt on nelja aasta jooksul hävitanud metsaametnikud-teenijad 54.599 mitmesugust röövlindu.

Samal ajal on metsade amet metsaametnikele ja -teenijaile annud välja auhinda arvult 74, kokku kr. 5496.75 väärtuses, kusjuures nende väljaandmine aastate järgi on sündinud järgmiselt:

1927. a. 4 püssi, 5 taskukella ja 1 brovning, kokku 623.00 kr. väärtuses.

1928. a. 8 püssi, 10 taskukella ja 2 brovningut, kokku 1464.40 kr. väärtuses.

1929. a. 8 püssi, 11 taskukella, 2 brovningut ja 1 jalgratas, 1692.75 kr. väärtuses.

1930. a. 10 püssi, 12 taskukella, kokku 1716.60 kr. väärtuses.

Metsadeameti poolt 1930. a. korraldatud röövlindude ja nende munade hävitamise võistlusest on võtnud osa 37 metsaametnikku ja -teenijat ning 1 eraisik, kellele oli antud õigus röövlindude hävitada. Võistlusest osavõtjad on 1930. a. jooksul hävitanud röövlindude järgmiselt:

Preemiate saamiseks metsaametnike ja -teenijate poolt hävitatud röövlindude jalad ja munad 1930. a.

Vares	Haraka	Pasknäär	Raudkulli	Raba- pistrik	Kanakulli	Muud kullide	
	J	A	L	A	D		
5613	1976	2272	433	258	558	129	
	M	U	N	A	D		
147	499	72	33	64	86	9	
Kokku . .	7091	2475	2344	466	322	644	138

Kõik kokku 13.480 mitmesugust röövlindu ja muna.

Metsade ameti poolt väljapandud 22 auhinda otsustati anda kõige enam röövlindude ja nende mune hävitanud võistlusest osavõtjaile.

Auhinna saajad on järgmised metsaametnikud ja -teenijad.

A u h i n n a d.

I auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 175.— — Kuresaare abimetsaülem Oskar *Suvile*.

OSKAR SUVI, Kuresaare abimetsaülem.

II auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 170.— — Roosa metsk. metsnik *Aleksander Kaelasele*.

III auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 160.— — Varangu metsaülem *Leonhard Stegmanile*.

IV auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 140.— — Kärstna metskonna metsavaht *Juhan Tammele*.

V auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 135.— — Torma metsk. asjaajaja *Diedrich Suurovälile*.

VI auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 130.— — Petseri metsk. metsnik *Ivan Gulovile*.

VII auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 120.— — Iisaku metsk. metsavaht *Jaan Roostile*.

VIII auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 110.— — Erastvere metsk. metsavaht *Konrad Müürsepale*.

IX auhind — 1 kaheraudne jahipüss, kal. 16, väärtus kr. 85.— — metsade ameti metsamajandustoimkonna asjaajaja *Joh. Teinole*.

X auhind — 1 hõbetaskukell ketiga, väärtus kokku kr. 69.85 — Vastemõisa metskonna metsavaht *Hans Saarele*.

XI auhind — 1 üheraudne jahipüss,

kal. 16, väärtus kr. 65.— — Roosa metsaülem *Aleksei Meltsile*.

XII auhind — 1 hõbetaskukell ketiga, väärtus kokku kr. 57,75 — Rava metsk. metsavaht *Ado Välile*.

XIII auhind — 1 hõbetaskukell, väärtus kr. 45.— — Pagari metskonna metsavaht *Voldemar Kiiverile*.

XIV auhind — 1 hõbetaskukell, väärtus kr. 40.— — Adavere metsk. metsavaht *Eduard Kirschile*.

XV auhind — 1 must taskukell, väärtus kr. 33.— — Polli metsaülem *Richard Vestren-Dollile*.

XVI auhind — 1 nikkeltaskukell, väärtus kr. 31.— — Kuresaare metskonna metsavaht *Mihkel Saagpakile*.

XVII auhind — 1 nikkeltaskukell, väärtus kr. 30.— — Roela metskonna metsnik *August Vaademanile*.

XVIII auhind — 1 must taskukell, väärtus kr. 28.— — Gorodenko metsk. metsavaht *Jaan Jaansonile*.

XIX auhind — 1 must taskukell, väärtus kr. 26.— — Kuresaare metskonna metsavaht *Mihkel Vaherile*.

XX auhind — 1 nikkeltaskukell, väärtus kr. 25.— — Kambja metsk. metsavaht *Kristjan Ehrlichile*.

XXI auhind — 1 nikkeltaskukell, väärtus kr. 23.— — Orava metskonna asjaajaja *Osvald Mõtusele*.

XXII auhind — 1 must taskukell, väärtus kr. 18.— — Köpu metsavaht *Hans Rabale*.

Röövlindude hävitamises väärrib erilist tähelepanu Saaremaa, sest asub ju viimase külje all üldiselt tuntud lindude asu- ja pesitsemiskoht Vilsandi saar, ega puudu ka ümbruses teisi vähemaid saari ja poolenisti rooga kinnikasvanud lahti, kuhu igasugused linnud end on koondanud. Et ka röövlindudel saagi mõttes seal on paremaid võimalusi kui kusagil mujal, siis on viimased valinud endale asukohaks lähedal asuvad suuremad metsamassiivid Sõrve ja Pidula metsandike näol.

Aastate eest oli nende arv seal kohutavalt kasvanud, vaatamata sellele, et Kuresaare metskonna metsaametnikud neid seal hävitasid. Nähes, et röövlindude arv ei vähene ja et metsade amet samal ajal kuulutas välja ka üleriikliku

röövlingude hävitamise võistluse, hakasid metsaametnikud röövlingude ja nende mune hävitama energilisemalt, mille tulemustega võib ka metsade amet täiesti rahul olla.

Viimasel ajal on märgata röövlingude arvu üldist vähenemist riigi metsamaadel ja sellest võib järeldada, et peamiselt metsaametnike ja -teenijate energiline tegevus röövlingude hävitamise näol laulu- ja jahilindude julgeolekut on aidanud kindlustada.

Kuresaare metšk. abimetsaülem hra O. Suvi, kes 1930. a. korraldatud röövlingude hävitamise võistlusel omandas esimese auhinna, ühe kaheraudse jahipüssi, kr. 175.— väärtuses, on omandanud ka rekordi röövlingude arvu hävitamise alal. Abimetsaülem hra O. Suvi on röövlingude hävitamist teostanud peamiselt Pidula metsandikus, kus, nagu eelpool tähendatud, röövlingude arv heade pesitsemis- ja saagivõima-

luste tõttu aastate vältel oli kohutavalt kasvanud. Eelmistel aastail on omandanud esimesed auhinnad:

1927. a. Kurista metškonna metsavaht *Eduard Pere*.

1928. a. Loobu metškonna abimetsaülem *Joh. Mein*.

1929. a. Kuresaare metškonna metsavaht *Sander Rüütel*.

Esimesteks auhindadeks on olnud jahipüssid, väärtusega kr. 125.— kuni kr. 175.—.

Metsade ameti poolt antud korralduse järgi 1927. a. alates olid kohustatud aasta jooksul teatud arvu röövlingude hävitama ka need metsaametnikud ja -teenijad, kes soovisid neile teenistuslikult alluvais metsaosades jahti pidada, ja nende jalad metsaülemale esitada. Metsaametnikud ja -teenijad on sundnormi arvel nelja aasta jooksul röövlingude ja nende mune hävitanud järgmiselt:

Sundnormi täiteks esitatud röövlingude jalad ja munad 1927.—1930. a.

Aasta	Varese	Haraka	Pasknääri	Raudkulli	Rabapistriku	Kanakulli	Muude kullide
		J	A	L	A	D	
1927	4576	2010	2410	302	77	593	77
1928	4213	1366	1995	269	63	377	75
1929	5549	1683	2364	319	101	537	73
1930	5280	1703	2354	362	93	564	103
Kokku: . . .	19618	6762	9123	1252	334	2071	328
		M	U	N	A	D	
1927	270	150	31	7	1	12	12
1928	315	189	60	15	5	14	—
1929	146	108	—	—	—	16	—
1930	64	49	—	—	6	22	7
Kokku: . . .	795	505	91	22	12	64	19
Kõik kokku: .	20413	7267	9214	1274	346	2135	347

Kokku 40996 mitmesugust röövlingu ja muna

Üldiselt on metsaametnikud ja -teenijad hävitanud 1927.—1930. a., s. o. nelja aasta jooksul, röövlingude ja nende mune kokku 95.595.

Nagu eelpool toodud andmeist näha, on metsaametnikud ja -teenijad rööv-

lingude ja nende munade hävitamist võtnud tõsiselt ning seega kasulike jahi- ja laululindude ja vähemate jahiloomade olemasolu kindlustamisele aidanud kaasa, mis jahimajapidamise mõttes osutub väga tänuväärseks.

J. Teino.

Kirjanduslik ringvaade.

Lauri Ilves-Salo — Matti Jalava:

Maapallon metsävarat (Maailma metsavarad). Ilmunud Soome metsateadusliku uurimisasutuse väljaandis: Metsätieteellisen Tutkimuslaitoksen Julkaisuja 16 — 1930 — Helsinki. Inglisekeelne kokkuvõte: Forest Resources of the World.

Selles 408-leheküljelises teoses leiame tähtsamaid andmeid kogu maailma metsadest, puukasutusest, puukulutusest, puuainete väliskaubandusest ja metsamajapidamise tasapinnast. Tarvitatud on väga rikkalikult kirjandust, ja teiste sama küsimust valgustavate autorite andmeid on täiendatud uuemate täpsemate andmetega. Peaasjaliselt on püütud piirduda 1925—1926. aastatega, kuid on esitatud andmeid ka varemate ja hilisemate aegade kohta.

Teos on jaotatud 3 ossa, millest esimene, sissejuhatav osa, selgitab teose ülesandeid, teine — andmeid üksikute mannermaade ja riikide kohta ja kolmas osa sisaldab ülevaate kogu maailma kohta. Rohkem ruumi on antud maadele, mis Soomega võistlevad metsaturul või mis tarvitavad Soome metsasaaduste tooteid. Mitte ainult Soomele, vaid ka meile ja kahtlemata ka teistele naaberriikidele on sellest teosest väga palju head, kuna see võimaldab selge ülevaate tähtsamait metsapoliitilistest põhitingimustest. Eriti tervitatav on selle raamatu ilmumine praegusel ajal, millal ühelt poolt avaldatakse suurt hirmu metsade hävinemise pärast ja teiselt poolt peetakse maailma metsaturul ägedat võistlust metsamaterjale turule saatvate riikide vahel.

Üldine maailma metsapinna kokkuvõte on teoses näidatud järgmiselt:

M a a l a	1 Üldpindala milj. ha	Rahvaarv milj.	M e t s a p i n d a l a				
			Üldse milj. ha	% üldpindast	Läbisegi üle elaniku kohta ha	Okaspuumetsi milj. ha	Lehtpuumetsi milj. ha
Austraalia	778	6.1	36.50	4.7	6.0	1.50	35.00
Ookeania	127	3.1	76.39	60.9	24.6	4.50	71.80
Aafrika	2940	147.0	321.50	10.9	2.2	3.00	318.50
Lõuna-Ameerika	1862	76.8	831.40	44.2	10.8	50.00	781.40
Lääne-India	23	7.8	11.90	50.0	1.5	1.00	10.90
Kesk-Ameerika ja Mehhiko	251	21.7	57.10	22.7	2.6	20.00	37.10
Põhja-Ameerika	1898	130.1	518.40	27.3	4.0	396.20	122.20
Aasia	4220	1016.0	811.40	19.2	0.8	371.40	440.00
Euroopa	985	487.7	216.17	28.1	0.6	182.93	93.24
Kokku	13.079	1896.3	2940.76	22.6	1.5	1030.53	1910.23

Maailma metsadest on 35% okaspuumetsi, 16% paraja ilmavöö lehtmetsi ja 49% troopilisi lehtmetsi. Viimaste osa maailma majanduslikus elus on tähtsusetu ja maailma metsaturul ei avalda nad mingit mõju.

Rahvusvahelisel puusaaduste turul koonduv peanõudmine okaspuudele. Okaspuumetsad kasvavad aga peaasjaliselt maakera põhjapoolseil maadel P.-Ameerikas, Aasias ja Euroopas. Suur osa Aasia okaspuumetsadest (Siber) ja osa Euroopa Venemaa ja Kanada okaspuumetsadest on praeguste hindade ja veoabinõude juures kättesaamatud. Neis on

puuaine juurekasv ja väljalangemine — surunud puude näol — tasakaalus ja nad ei anna inimkonna elutarvete rahuldamiseks midagi. Maailma rahvuste puutarviduse katmine langeb seetõttu võrdlemisi väikesele metsade osale.

Kasutatavais metsades on raiumine juurekasvust sagedasti suurem. Arvudest selgub, et näiteks P.-Ameerika ühendriikides on puukasutus juba kauemat aega 4 korda suurem juurekasvust. P.-Ameerika suhtes ongi teoses asutud seisukohale, et seal oma maa metsad ei suuda enam kaua katta puuaine nõud-

mist, hoolimata sellest, et Kanadas on praegu veel rohkesti ürgmetsi.

Aasia metsavarasid arvatakse teoses küllaldaseks oma maa nõudmise rahuldamiseks.

Euroopast on seni okaspuusaadusi välja veetud. Selle vastu vajab aga Euroopa kõvu lehtpuuliike teistelt maadelt. Praegune puukasutus Euroopa metsadest näib juurekasvu ületavat. Oma metsade juurekasv ei suudaks edaspidi, kui puutarvitamine suureneb, enam katta tarvitamist, kuid puukapitali vähendamise teel võidakse veel kaua läbi saada sisseveota maailma teistest maadest.

Küsimuse, kas maailmas on määrgata puuaine tarvitamise vähenemist, lahendamiseks on toodud andmeid P.-Am. Ühendriikidest, Inglismaalt ja

Saksamaalt ja need ei võimalda anda jaatavat vastust. Selgub, et sõjaaastail on puu tarvitamine õige järsult langenud, kuid 1925—26. aasta arvud on ennesõjaaegseil kõrgustel ja kurssidel on selge tõususuund. Teoses on asutud seisukohale, et hoolimata mitmekesiste aseainete tarvitusele võtmisest puutarvitus ikkagi suureneb (käsikäes rahvaarvu suurenemisega ja rahva majandus-kultuurilise tasapinna tõusuga.

Teose lisade hulgas on inglise puuäri Brandts Sons & Co poolt koostatud tabel saetud materjalide sisse- ja väljaveo kohta Euroopa maades. Andmed on esitatud 1912. ja 1925.—1929. a. kohta. Järgmised sellest tabelist võetud arvud selgitavad saetud materjalide turgu Euroopas 1912. ja 1929. a. kohta:

Sisseveetud std	Välja- veetud std	Aasta	Inglismaale	Prantsus- maale	Belgiasse	Hollandisse	Saksamaale	Daanimale	Hispaania	Lõuna- Aafrikasse	Austra- liasse	Teistesse maadesse	Kokku
Norra	1912	94.000	5.000	13.000	11.000	7.000	1.500	500	5.500	21.000	14.500	173.000	
	1929	89.000	1.000	4.000	1.500	—	—	500	5.500	14.000	5.000	121.000	
Rootsi	1912	358.000	187.000	41.000	58.000	162.000	99.000	45.000	29.000	16.000	114.000	1.099.000	
	1929	430.000	139.000	66.000	105.000	60.000	126.000	95.500	37.000	25.500	116.090	1.200.000	
Soomest	1912	195.000	121.000	75.000	65.000	120.000	30.000	40.000	6.500	—	33.500	686.000	
	1929	493.000	124.000	171.000	162.000	113.000	42.000	43.000	37.000	500	32.500	1.200.000	
Venemaalt	1912	680.000	80.000	65.000	140.000	150.000	1.000	2.000	—	—	62.000	1.180.000	
	1929	517.000	25.000	30.500	130.000	73.000	3.000	—	8.000	—	42.000	829.000	
Eestist	1912	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	1929	41.500	4.000	2.000	11.000	500	500	—	500	—	—	60.000	
Lätist	1912	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	1929	83.500	11.500	14.500	30.000	4.000	—	—	—	—	1.500	145.000	
Leedust	1912	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	1929	1.000	1.000	500	1.000	17.500	—	—	—	—	1.500	22.500	
Poolast ühes Danzigiga	1912	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	1929	45.000	23.000	9.500	27.000	151.000	500	—	—	—	38.000	294.000	
Saksast	1912	19.000	3.000	1.000	15.000	—	1.000	—	—	—	14.000	53.000	
	1929	1.000	22.000	500	3.500	—	1.000	—	—	—	13.000	41.000	
Čehhoslovak- kiast	1912	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	1929	1.500	—	1.000	4.000	40.000	—	—	—	—	49.000	98.500	
Teistest maadest	1912	396.000	64.000	26.000	69.000	217.000	1.500	—	—	—	—	779.500	
	1929	212.000	150.000	43.000	12.000	188.000	1.000	—	—	—	—	606.000	
Kokku	1912	1.742.000	460.000	221.000	358.000	656.000	140.000	77.500	41.000	37.000	238.000	3.970.500	
	1929	1.915.000	481.500	343.000	487.500	650.000	174.000	139.000	88.000	40.000	298.000	4.617.000	

Venemaa andmed 1912. a. kohta sisaldavad ka Eesti, Läti, Leedu ja Poola territooriumilt väljaveetud laudu. Nende arvele langes tol ajal umbes 40% üldisest Venemaa väljaveost.

P. Reim.

M. Lappi-Seppälä: Untersuchungen über die Entwicklung Gleichaltriger Mischbestände aus Kiefer und Birke basiert auf Material aus der Südhälfte von Suomi (Finland). 1930. Helsinki. Väitekiri kaitsitud Helsingis 12. V 1930. (Uurimusi tasavaruuste männi ja kase segapuistuste arenemisest).

*

Segametsade kasvuavalduste selgitamine on tänapäeva huvitavamaid küsimusi metsateaduslikus uurimistöös. See on aga ühtlasi ka väga raske küsimus.

Lappi-Seppälä on oma uurimisobjektiks valinud männi ja kase segapuistud, missuguseid on Soomes väga palju ja mis suuremalt jaolt on tekkinud sõõrualadele. Uurimisel on võrreldud ühel ja samal metsatüübil esinevaid metsi mitmes vanuses ja sellest on tehtud järeldusi metsa arenemisest. Üldse põhjeneb aineistik 82 proovitükil, millest 81 on võetud MT, VT ja CT metsades.

Uurimistulemusist selgub, et määnd areneb männi-kase segametsades kiiremini (kõrguses ja jämeduses) kui puhtais männikuis. Kask kasvab esialgu kiiremini, vanemas eas aga aeglasemalt kui puhtais kaasikuis. Puuvara on suurel määral kase rohkusest. Kõige kasulikumaks osutub segamets, kus kase arvele (kroonide projektsioonide järgi arvutusi tehes) langeb 70% (kui kasepuumass moodustab üldpuuvarast umbes 20%). Sellest suurema ja vähema kase juureseguga metsades on üldtook vähem. Puhaste männimetsadega võrreldes on kasuliku segu juures segametsade puuvara lõpukasutuse puusaak suurem kui puhtais männikuis. Segamets annab seejuures suhteliselt jämedamat materjali kui puhas männimets.

Peale nende tulemuste on teoses puudutatud huvitavaid meetodilisi küsimusi, mil segametsade uurimisel on suur tähtsus.

Arvesse võttes aineistiku käsitamise põhjalikkust ja lahendatud probleemide rohkust võib teost lugeda esimeseks olmasarnaseks segametsade uurimise alal.

P. Reim.

*

Hesselman, H. Okaspuumetsade huumuskattest, tema omadustest ja vahekorras metsakasvatusega. Rootsi metsakatseasjanduse instituudi toimetused. Vihk 22, nr. 5 — 1926. a., 384 lhk., 79 pilti, 101 tab.

Autor, kelle sulest juba mitmed põhjapanevad tööd metsataimestiku ja -mullastiku kohta on ilmunud, kirjutab siin oma mitmeaastastest uurimustest, mis ta peale Rootsi katsemetsade ka mitmes kohas Kesk-Euroopas on ette võtnud. Seega oli tal võimalus põhjamaa metsade muldkonna olusid Kesk-Euroopa

omadega võrrelda. Põhjapanev vahe neis kahes valdkonnas on toore huumuse küsimus. Kesk-Euroopas on tema tekkimine põhjendatud metsade anormaalse arenemiskäigu läbi, kuna põhjamaal toores huumus tuleb lugeda täiesti normaalseks nähtuseks.

Oma uurimiste aluseks võtab H. taimkatte ja puuseltside järgi eraldatud metsatüübid. Madalaimad huumuse reaktsiooni arvud (pH 3,5—4,3) leiduvad samblarikkais okaspuumetsades, kuna rohttaimerikkais metsades reaktsioon nihkub juba neutraalpunkti poole (pH 7). Samuti on ka okaspuumetsades reaktsiooni arvud harilikult madalamad kui segametsades, kuna lehtpuumetsades reaktsioon isegi leeline võib olla. Analüüsiarvudes huumuse tekkimise algaineid (förna) — surnud okkad, lehed jne. — selgus, et huumuskihi omadused juba förna iseloomust olenevad. Nii näiteks sisaldab okaspuude, Calluna j. t. förna hulga happelisi ja õige vähe aluslikke puhveraineid. Sarapu- ja jalaka-förna juures on asjaolud just vastupidi.

Nagu H. juba oma 1917. a. põhjapanevas töös huumuslämmastiku mobiliseerimise kohta on näidanud, tekib lämmastikku sisaldavate ainete lagunemisprotsessi juures toores huumuses ainult ammoniaak, kuna pehmes huumuses nitrifikatsioon leiab aset. Ammoniaagi tekkimise optimum on pH 4,5—5,0 juures. Nitrifikatsioon algab alles kõrgemate reaktsiooni-arvude juures. Seepärast võimaldab lehtpuude juuresegu okaspuumetsades ja rohttaimed pinna- ja pinnakattes paremat lämmastiku mobiliseerimist. Põhjamaa metsades võib isegi väike kase juuresegu okaspuumetsade huumust märksa parandada.

Samas suunas mõjuvad metsapõlemised ja paljasraided. Mida kergem on lämmastiku mobiliseerimine, seda soodsamad on noorte puutaimede arenemisvõimalused huumuskihis. Seega tuleb seletada asjaolu, et pärast metsapõlemist sageli head metsauuendamist võib tähele panna, eriti just neis kohtades, kus enne põlemist paks toore huumuse kiht takistas metsa loomulikku uuendamist.

Kaunis täielikult käsitleb autor metsatüüpide küsimust. H. eitab metsatüüpide kasutamise võimalust metsataimede kasvatamiseks ja toogitabelite kokkuseadmise juures. Metsakasvatuse küsimuste lahendamiseks võivad aga metsatüübid palju kaasa aidata.

A. Rühl.

Mork, E. Namdali kuusemet-
sade uuendamise küsimus. Norra
metsakatseasjanduse instituudi toimetused.
Vihk 8. 1927. aast.

On tähele pandud, et noored kuusetaimed
hakkavad idanema eriti kõdunenud kändudel
ja maas lamavail puutüvedel, kus nad nähta-
vasti leiavad soodsaid arenemistingimusi,
ning et kuuse uuendamine sagedasti aset
leiab neis kohtades, kus pealmised mullakihid
on läbi segatud. Esimest nähtust seletab
autor kõdunenud kändude sees leiduva rik-
kaliku seenetaimestikuga. Noored kuusetai-
mede juured infitseeritakse kohe Mykorrhiza
poolt, mis nende arenemisele hästi mõ-
jub. Läbisegatud mullakihtides on reaktsioo-
ni arvud kõrgemad kui ümbruskonna puutu-
matuis kohtades. Lämmastiku mobiliseeri-
mine on seetõttu elavam, mis oma poolt soo-
dustab taimede arenemist.

A. Rühl.

*

O. J. Lukkala — Über den Aziditätsgrad
der Moore und die Wirkung der Entwässe-
rung für denselben. (Soode happesusaste ja
kuivatamismõju sellele). Metsanduse katse-
jaama toimetused nr. 13, Helsingi, 1929. — 24
lhk., saksa keeles soomekeelse referaadiga.

Üheks elavamaks uurimusküsimuseks
praeguses katseasjanduses osutub maapinna
happesusaste määramine. Nimetada oleksid sel
alal Aaltonen'i uurimustööd (1925. a.), kes
uuris metsapinna pH (happesuse aste) tüüpide
järgi, kus osutus pH väärtuse tõus tüüpide hea-
duse langusega. Soome soomaade happesus-
astmete üle väärrib eritählepanu 1928. a. il-
munud töö Kotilainen'i poolt, mille järele loo-
muliku sookatte ja selle pealmise turbakihi
happesusastme vahel teatud kindel suhe ilm-
neb. Küsimusele, millist mõju kuivatamine
soomaade happesusastmeile avaldab, katsub O.
Lukkala uurimus vastust leida.

Proovide valik ja nende üm-
bertöötamine. Suurem osa uuritud tur-
baproovidest on pärit katsemetskonnast Vilp-
pulast, enam jagu Jaakkoino soost, peale
selle veel Ruotsinkylä katsealadelt. Nende
kogumise aeg oli septembri- ja oktoobrikuus.
Proovide asukohad valiti paralleelselt kraavi-
le, ridades, ja teatavas kauguses. Iga proovi
kohta tehti taimetopograafiline kirjeldus,
uuriti turbaolusid kattest kuni aluspõhjani ja
määrati selle botaaniline koosseis ja kõdune-
misaste. Üldiselt võeti proove 10—25 sm.,

mõnes kohas 30—45 sm. sügavusel. Happesus-
astme määramine sündis dr. Trénel'i elektro-
meetrilise atsidimeetriga. Määramisel sel-
gus, et pH väärtus turbaproovides nende alal-
hoiul langeb. Langus on üldiselt õige väike,
kui proov ärakuivamise eest hoitakse, vastasel
korral on pH langus kaunis suur. Kõvaks
kuivanud turbaproovide pH määramine ei an-
na kindlaid resultaate. Uuritud proovide üld-
arv tõusis 425.

Kraavide mõju soomaade happe-
susastmele. Uurimistulemused on näida-
nud, et pH on kraavipervel kõige väiksem ja
kraavikaugusega alatasa tõuseb, kusjuures
nende maksimumi ja miinimumi vahe harilikult
kõigub 0,2 — 0,3 pH vahel. Ka uute
kraavide pervedel on seda nähtust võimalik
olnud konstateerida, mis lubab oletada, et pH
muutusi õige kiiresti ja mitte alles aastate
vältel esile ei kutsuta. Turbaproovidel süga-
vamast kihist (30 — 45 sm) on pH vahed
0,2 — 0,4 suuremad kui samadel turbaproo-
videl pealiskihist. Ka nende pH väärtused
tõusevad kraavi kaugusega, kuigi nende kõi-
kumised on ülemistest väiksemad; seega tule-
leme tulemusele, et soomaade
happesusastet kuivatuse läbi ei
saa alandada, vaid vastupidi: hap-
pesusaste tõuseb sel määral
kui intensiivselt kuivatus läbi
viiakse.

Keskmiised pH väärtused mitm-
sugustel sootüüpidel. Seda küsimust
selgitab alljärgnev tabel, kusjuures sood on
lügitatud tüüpidesse ja esitatud ainult nende
keskmised happesusastmed (10—25 sm süga-
vusest kihist). (Tab. 1.)

Keskmiised pealispinna pH väärtused
sootüüpidel.

Sootüüp.	PH kraavist alla- poole m.				PH kraavist kõr- vale või üles- poole m.				Proovide arv.
	<20	20-40	40<	Kesk.	<20	20 40	40<	Kesk.	
I (OMT)	4.6	4.5	4.9	4.6	5.7	5.6	4.8	5.3	25
II (MT)	3.8	4.1	4.1	4.0	4.5	4.0	4.5	4.3	136
III (VT)	3.6	3.6	4.0	3.8	3.6	3.7	4.2	3.9	145
IV (CT)	3.5	3.7	3.4	3.5	3.8	3.7	3.7	3.7	25

Tehtud tähelepanekute põhjal võib väita, et
happesusaste ülemises turbakihis sootüüpide
halvenemisega väheneb ja et kuivatamine näh-
tavasti soode happesust edendab ja seda enam,
mida parem sootüüp enne kuivatamist oli. Tä-
helepanu väärrib veel järgmine tabel, kus ette

on toodud keskmised metsatüüpide pH väärtused ja neile vastavad sootüüpide andmed. (Tab. 2.)

Metsatüüpide ja neile vastavad sootüüpide keskm. pH-väärtused.

Tüübid.	Metsatüübid.	Sootüübid.		
		Kraavist alla.	Kraavist kõrvalle või ülespoole.	Keskm.
OMT	5.2	4.6	5.3	4.9
MT	4.8	4.0	4.3	4.2
VT	4.6	3.8	3.9	3.9
CT	4.2	3.5	3.7	3.6

pH-väärtuste kõikumised horisontaal- ja vertikaalsihis. Soomaade pH väärtuste kõikumisi pole üksi horisontaal-, vaid ka vertikaalsihis tähele pandud: ühel ja samal sootüübil 10—25 sm ja 30—40 sm proovisügavusel on pH väärtuste vahe keskmiselt 0,1—0,3, nimejt madalamate kihide pH on suurem kui kõrgemate. Nende kõikumised ühel ja samal sootüübil kraavile paralleelsuunas võetud proovidel on võrdlemisi väiksemad kui perpendikulaarselt kraavile; ja et pH peaaegu erandita vertikaalsihis allapoole suureneb, ka neil juhtumel, kui botaanilises koosseisus ja lagunemises ülemises ja alu-

mises turbakihi makroskoopel teel ei saa vahet teha.

Turba happesuse ja selle keemilise koosseisu vahet. Vähest katsete varal on siiski selgunud, et tuha % kui ka kaali hulk sootüüpide halvenemisega kahanevad. Sama tendentsi on märgata lämmastiku ja fosforiga. Tähtsatud nähteid pH väärtuste kõikumistega sidudes võib oletada, et turba happesuse suhtub üldiselt proportsionaalselt teistele peakasvutegureile, lämmastiku ja kaali hulga.

Soometsade lubjastamine. Kõiki eeltoodud asjaolusid arvestades võib järeldada, et soode happesuse otse suhtub soomaa kasvujõule ja happesuse üldiselt onoleb proportsionaalselt maapinna lubjarohkusest. Tähtsaks mõtte, kas ei saa lubjastamise teel happesust ja ühes sellega soomaade boniteeti parandada. Katseid alustati paralleelpindadel, kus ühele osale külvati kustutatud ja teisele kustutamata lupja. Neil katsepindadel katsetatakse jälgida lubjastamise mõju taimkattele, metsakasvule, turba lagunemistemele ja keemilisele koosseisule. Võib olla, et soomaad oma suure absorptsiooni- ja kerkimisvõime tõttu nõuavad nii suuri lubjahulki, et see majanduslikult ei tasu, kuid see küsimus on küllalt tähtis õigustama neid katseid teha.

B. Koljo.

Mälestusi riigimetsateenistusest Ida-Siberi Hehtsiiri mägestikus.

P. Erik.

(Lõpp.)

Väikeses Hehtsiiri mägestikus pesitses iga aasta mõni tiigripaar, kes sealt ka Suure Hehtsiiri mägestikus ümber kolamas käis ja mõnel ööl säärast urinat kuulda laskis, et salga hobused tule ääres värisesid ja koerad inimeste jalge vahele pugesis. Ida-Siberis elutses n. n. „kuningastiigri“ selts (*Felis tigris*), kelle keha pikkus tõusis üle kahe meetri ja saba üle 80 sentimeetri. Hehtsiiri mägestikus elutses ka tihedalt karusid ja nende tallermaid olid metsad täis. Kohati haisid need karude järgi, kes sealt äsja ära pugunud, nii et võis mõelda, et vana metsakoll samas tihnikus alles oma asju õiendab. Kõik marju kasvatavate puude ladvad ja oksad olid katki murtud ja marjad nende otsast nahka pandud. See oli karude töö.

Karusid leidis Hehtsiiri mägestikus kaht sorti: suur pruun karu (*Ursus arctos*), kelle raskus arvati kuni 25 puudani tõusvat, ja väike valge kurgu-alusega Himalaja karu (*Ursus torquatus*), raskuselt keskmiselt 6 puuda. Hehtsiiri mägestiku iseäralduseks olid Siberi mägestiku-hundid. Neid leidis Ida-Siberis harva. Nad on karvalt punakad, mistõttu neid kohapeal hüüti punasteks huntideks. Kasvult on nad hallidest lagendiku-huntidest suuremad. Käivad ka suvel 4—5 karjas ega häbene inimeste kallale tungida, kuna lagendiku-hunt (*Lupus vulgaris*) elutseb suvel üksi-kaksi ja inimest ilmaski ei puuduta. Huntide rohkuse tõttu Hehtsiiri mägestikus ja selle ümbruskonna soodes kitsi ei elanud ja vahel harva

läbistas neid põhjamaa metsade ilu-pöder (Alces palmatus).

Kui taigas elades inimesel puudub kütiveri, siis ei tee elamine sarnaste naabritega lõbu. Nende naabrite eemalepeletamiseks laskis maamõõtja Rožin oma laagri ümber alatasa põleda mitu tuld. Päeval sihtidel liikudes laskis ta ühtlugu püssi, kuna töölised tema ümber löid pannide ja kastrulite peal trummi. Tehti sääraast mürtsu, nagu teevad hiinlased usulistel rongkäikudel. Vanad töömehed-taigalased, kes praktilisest elust teadsid, et metsloomad hulgakesi liikudes ja suvel peaaegu ilmaski inimesele kallale ei tungi, naersid noort maamõõtjat tagaselja, kuid puhusid ette sarnaseid lugusid, mis karvad veel enam püsti ajasid. Tööd mägestikus liikusid edasi väga pikaldaselt ja Rožini asjad salgavanemaga kippusid sassi minema.

Kord juhtus nii, et salgavanem oli unustanud ladu mõnesuguste produktidega täiendamast ja nad äkitselt otsa lõppesid. Lüües mägestikust alla suunatud sihte Tsirka jõe ääre kohtasin salgaülemat tihti ja sain temalt avansina raha ja muretsesin oma töölikonnale Habarovskist toidumoona. Samal ajal saatis Rožin salgavanemale mägestikust kirja, et tööd on seismas produktide puudusel. Nüüd läks tuli takku ja kõmu sellest kuuldus kuidagi Habarovskisse meie kindrali kõrvu. Vana sõitis ise kohale. Spetsialiseerunud tööjõude hinnati Ida-Siberis niivõrd kõrgelt, et konflikte ametnike vahel ei lahendatud kunagi kategooriliste käskudega, nagu see sarnasel korral meie oludes oleks võinud sündida. Vana metsakindral mitte üksnes ei hinnanud, vaid otse hellitas temale alluvaid ametnikke, nende seas ka metsakorralduse maamõõtjaid. Maamõõtja on metsakorralduses kandev tööjõud, eriti Ida-Siberi oludes, kus maamõõtja tehniliselt ei allunud salgavanemale. Kui üks metsamaa oli läbi mõõdetud, siis loeti see korraldatuks, ja see, mis maamõõtjad tegemata jätsid, tuli tööde arvust maha arvata.

Kindral sõitis Korfovskaja jaamast otsekohe Rožini juure laagrisse, kuulas ära tema seletused ja andis talle luba Hehtsiiri mägestikust jalga lasta. Ta

viidi üle teise maakoha, kus puudusid metsades sarnased koletised ja maapind oli ühetasasem, nagu seda oli nägema harjunud madalmaa elanik. Rožin oli Ida-Siberisse komandeeritud Pärnu maalt, kus ta metsarevident Auni juures abiliseks olnud. Metsakorraldusest kadus ta varsti jäädavalt. Rožini juurest liikus kindral minu tööde rajooni. Andsin oma kasakatele käsu kindralilt, kui ta minu äraolekul tööliste juure peaks ilmuma, vääriliselt tervitada. Juhtuski nii, et kindral tööliste juure jõudis sel ajal, kui mina maad mõõtes teisel sihil töötasin. Vanem tööline, pikade vurrudega kasakas, komandanud sõjaväeliselt: „Jätta tööd! Valvel! Vaade paremale!“ Ja kui siis kindral töölisti tervitanud, vastanud need kooris, nagu seda kasakad maast-madalast mõistavad: „Soovime tervist Teie kõrgeaususele!“ Metsakindrali üllatus olnud suur, ta saanud selle peale lausuda ligiolevale salgavanemale, et selles peres näib valitsevat kord.

Kui päevaseid töid lõpetades laagrisse jõudsin, leidsin metsakindrali seal tule ääres istuvat teed ioomas. „Noh, kuidas enesetunne on?“ küsis kindral ju teisel-kolmandal sõnal oleksin tahtnud vastata, et nii räbal pole see vist kunagi olnud ja et tont seda metsakorraldust võtaks, kuid ei tahtnud oma kassiahastust näidata ja vastasin: „Väga hea, härra kindral!“ — „Noh, see on mõistlik, korraldage end ja siis jutustage tööde käigust.“ vastas kindral. Astusin oma telki ja viskasin suure käraka konjakit, mis pidi näo rõõmsamaks muutma. On ju see jook selleks loodud, et langenud tuju tõsta. Kui siis õhtusöögi eel metsakindralile seletusi andsin maamõõdutöödest ja muudatustest puiestikus vastavalt maapinna reljееfile, siis omandsin jälle oma hariliku meeoleolu ja kindralile ei võinud silma paista, et mina samuti kui maamõõtja Rožin oleksin siit heameelega plehku pannud, olgugi teistel põhjustel. Teisel päeval käis kindral Tsirka jõe ääres, kus ööbis salgavanema laagris ja sealt jälle Habarovskisse tagasi sõitis.

Peale Rožini äraminekut jäin üksinda taigasse maamõõdutöid juhtima ja pidin 30 töölisele sihi raiumise töid and-

ma. Need ülesanded viisid mu tihti mädalmailt üles mägestikku, kus elu ja olemine tundus kergem. Pikkamööda hakkas meeoleolu paranema. Kui viimaks soodest välja sain ja oma telgid üles löin mägestikujõe „Mudardšini“ kaldal, siis pärast paarikuist taigas viibimist hakkasin aru saama, et elul siin ei puudunud oma mõnusused. Huvi oma eriala, topograafiliste maamöödutööde, vastu kasvas vahetpidamata suuremaks. Puhtale, valgele plansetile olid kujunenud mäed, orud, jõed ja lagendikud; neid maid puudutas esimest korda maailma algusest maamöödtja jalg, neist valmisid esimest korda maakaardid inimkonnale. Oma maamöödutööd sidusin trigonomeetrilise punktiga kõige kõrgemal Hehtsiiri mäeharjal. Seeläbi selgub tööde rajooni asetus pikkus- ja laiuskraadide suhtes. Selleks ajaks olid suureks kasvanud laanepüüd ja pardid Tsirka jõel. Lasksin neid iga päev söögiks ja see jaht oli suureks meelelahutuseks. Suuremaist loomadest olin näinud karusid paar korda üle sihi komberdavate ja hundikarja kord metsa all jooksvat. Nad kadusid enne kui lasta sain.

Tundsin mõnu ka füüsilisest väsimusest, kui puhkustunnil sai end karastades šupelda ja higist läbiimibunud riiete asemele kuivad selga tõmmata. Peale raskeid rännakuid tundsin end siis olevat nagu uuesti sündinud.

Salgavanem hellitas mind kuidas veel oskas. Siiski oli imelik lugu: kui tööde käigul juhtusin ööbima salgavanema laagris, ei tulnud mul und, olgugi et sääsed seal ei tülitanud. Mis see tähendas? Paremat ülemust ei võinud endale soovida ja kui inimene äratas ta enda vastu austust. Instinkt keeldus seda aga omaks võtmast, mis mõistus heaks kiitis. Ja ega instinkt peta. Seda nägin sügisel.

Kui niiviisi üle kuu olin ükski töötanud, saabus Rožini asemele uus maamöödtja nimega Störlin. See oli vilunud taigalane, kes avaldas töölistele otsekohe suurt mõju. Rožini töölistes olid teisest kihist kui minu kasakad. Nad olid juhuslikest tööotsijaist linna tänavailt palgatud ja kuulusid inimkihti, keda Ida-Siberis nimetati „španaks“. Neist

on enamjagu parandamatud joodikud, endised sunnitöölised jne. Taigasse sattudes, kus puudus alkohol, muutusid nad tublideks töölisteks. Nad olid vähenõudlikud, alati heas meeolus ja suurepärase tervisega inimesed. Nende kraam koosnes enamasti ühest roguskikotist. Kui oli palav aeg, siis lactati see ööseti alla, külmaga võeti teki eest peale. Vihmaga visati kott õlale ja siis läitis see vihmakuue aset, kuna ühest kohast teise rännakuil oli kott kaudeabinõuks. Nende rahu ei seganud kunagi sääsed ja nad ei teadnud, mis on uneta öö. Taiga kehva söögi juures ei nurisetud. Pigemini tehti võllanalja, kui kitsas käes oli. Kord juhtusin selle töölistkonna laagrisse, kui neil midagi hamba alla pista ei olnud, sest hobusemees ei olnud mingil põhjusel jaamast õigeks ajaks tagasi saabunud. Kokk askeldas aga tähtsa näoga mürisevalt keevate pottide juures. Küsisin, mida ta keedab: „Suppi taratatai“ vastas kokk. „Mis supp see on?“ küsisin temalt. „See on supp taratatai, kus ümberringi on vesi ja keskel on vai,“ vastas ta mitte just väga viisakalt. Seekord ei tulnud neil seda süüa, andsin neile oma tagavarast supi keetmiseks produkte. Sarnane töölistkond oli väga tubli tööd tegema, kui ta tundis, et maamöödtja omas paindumatu iseloomu ega annud neile järele. Niipea aga kui see „špana“ märkas, et maamöödtjat võis ninapidi vedada, ei nihkunud tööd enam paigast. Paindumatu iseloomuga tööliste juhil oli tarvis öelda mõni ehtne sõimusõna, et mehed panna liikuma. Säärane tööliste kuningas oli maamöödtja Störlin. Tal pruukis keerutada oma musti vurre ja lasta välkuda klaasistunud silmil, kui juba mehed tööle auru peale panid. Kui kõrgemaks töönormiks päevas oli tihe metsas 2 versta 2 arssina laiune siht sisse lüüa, siis raius ta päevas 2½—3 versta sihti. Minul tuli pingutada jõude, et mitte maha jääda.

Augustikuu viimastel päevadel lõpetasime tööd Suure Hehtsiiri mägestiku rajoonis ja läksime üle Väikese Hehtsiiri mägestikku. Töötamiseks jäi veel ainult üks kuu, sest Ida-Siberis lõpetati välistööd 1. oktoobril. Seetõttu saadeti meile veel üks maamöödtja abiks.

Kõrgest mägestikust tuli jälle laskuda alla madalmaale. See tundus jälgina pärast kuiva maad. Kuid töötades raudteejaamale lähemal lubasime endile selle eest rongide läbisõidul vahest jaama tulla meelt lahutama ja inimesi vaatamata. Rong seisis jaamas ühe minuti. Selle aja sees sai restoraan-vagunis ära juua pudeli õlut ja maitsta hetkeks tsiviliseeritud maailma sisseseade võlu keset metsikut loodust.

Kord jaamast metsa tagasi minnes seltsis minuga raudteel keegi tööline, kellel mõni kilomeeter raudteest eemal midagi teha pidi olema. Kilomeetrit kuus jaamast hakkas minu koer mingisuguseid jälgi ajama. Korruga kuulsin vastupidises suunas sahinat pöösastikus ja nägin suurt karu pead padrikust üles kerkivat. Ta silmitses uudishimuliselt möödaminejaid ja toetas end püsti seistes ühe kápaga lähedal seisvale saarele. Viskasin püssi õlalt, sihtisin karule otse rindu ja lasksin kuke vajuda. Käis pauk ja selle järel kuri röögatus, ning karu kadus pöösastikku. Püssi silmapilkselt uuesti laadides ootas, et karu pöösastikust välja ronib ja minule kallale tungib. Kuid kõik jäi vaikseks. Paugu peale jooksis koer kohale ja ühes koeraga läksin vaatama, kuidas kuul oli tabanud. Hüüdsin ka endaga kaasatunud töölist, kuid see oli kadunud. Puu juure minnes, kus karu seisis, leidsin, et karu saarelt oli koore küüntega maha rebinud, ja vererohkus maas laskis oletada, et ta kaugele ei võinud minna. Koer oligi ta üles leidnud ja haukus paarikümne sammu kaugusel pöösastikus. Sinna poole minnes nägin, et karu lamas maoli mahalangenud puul: ta oli esimeste jalgadega roninud üle maasoleva jämeda puu, kuid tagumisi jalgu ei suutnud enam puust üle vedada. Lasksin karule kuuli pähe ja ta vajus alla. See oli väike 6-puudaline Himalaja karu.

Töölised tassisid ta laagrisse, leotasid liha paar päeva allikas ja panid ta nahka mõne päevaga. Kui mõne aja pärast Korfovskaja jaama meelt lahutama tulim, astus jaama ees minu juure keegi tööline ja sõnas õnneliku näoga: „Paluksin härralt jootraha!“ „Mis jootraha?“ küsisin arusaamatult. „Aga kas Teie

ei mäleta, kui minu seltsis karu lasksite.“ Siis tuli meelega tööline, kes minuga seltsis oli, kui karu lasksin, ja maa kombeist lugu pidades tuli mehele anda üks rubla. See oli esimene karu, mille lasksin Ida-Siberi taigas.

Hakkasime maamöödutöödega juba lõppsihile jõudma, kui äkitselt üle maa vuhises taifun. Lõunast põhja lennates pörkas ta põhjas vastu kõrget Stanovoi mäeseljandikku ja keeras sealt tagasi, tuues endaga põhjast kaasa külma ja lund. Mets mässiti lumme, tööd jäid seisku. Lumesadu kestis nädala, siis muutus lumi vihmaks. Vesi ujutas üle madalmaad. Kiiresti jooksid veed mägestikust alla ja jõed tõusid üle kalaste. Kui viimaks sadu järele jäi, ajasime suure vaevaga sihid jõgede ääre välja, mis endist moodustasid metsandiku piirid. Töölised kandsid suverieetust ja käisid pastlais päevad läbi külmas vees, külmetasid endid nii, et igal maamöödtjal tuli enne tööde lõppu mõni tööline saata Habarovskisse haigemajja. Jõgede ümbruskonnad olid muutunud veeväljadeks ja Väikese Hehtsiiri jõeäärseid piire ei saadud enam üle mõõta, olgugi et see oli ette nähtud tööde kavvas. Väljusime taigast 10. oktoobri ümber.

Salgavanema alati lahke nägu oli muutunud süngeks. Et tööd sarnases võrdlemisi kerges rajoonis lõpetamata jäid, ei võinud metsakorralduse ametis heakskiitmist leida. Salgavanem katkus maamöödtjaile etteheiteid teha, kuid kohale sõitnud maamöödutööde juht, sõjaväe topograaf kapten Rosmus, leidis tööde jätkamise olevat võimatu. Ka meil oli trump enesekaitseks ette lüüa: miks ei lasknud salgavanem kevadise ettepaneku kohaselt svise sooja ajaga neid töid ära teha, mis nüüd mõõtmata jäid? Meie saime aru, et sõit mõõda Tsirka jõe alla ja elu jõe ääres oleks mõttetu olnud, kui maamöödtjad suvel vastupidises rajoonis oleksid töötanud, ja seepärast meil tuligi Suure Hehtsiiri mägestiku rajoon esimeses järjekorras üle mõõta. Kuid kes võis arvata ette taifuni kaelalangemist nii hilisel sügisel ja et seetõttu tööd takistatud võiksid saada? Kuid polnud midagi parata: tööd tuli lõpetatuks lugeda ja töö-

listele maksti suvine teenistus Korfovskaja jaamas välja. Sõitsime Habarovski linna. Enne kameraalsete tööde algust oli meil veel väike omavaheline nõupidamine salgavanema juures. Seal anti meile mõista, et maamöödutöid tuleks planšettidel „veidi siluda“ ses osas, kus maad mõõtmata jäid. „Faber kannatab kõik.“ Maamöödtjad vaikisid. Olin neist natuke liig karme seletama, et meie tööde rajoon asub liig lähedal suurele administratiivsele keskkohale Habarovskile ja seetõttu „paberi kannatuste proovimine oleks juba ettevaatamatu tegu. Sellest vihastus salgavanem ja kallas mind üle teravuste valanguga. Nüüd vihastusin mina omakord, et sarnast toimingut katsutakse otse peale sundida, ütlesin kategooriliselt iga-suguste „paberi kannatuste“ proovidest ära ja lahkusin koosolekult. Suvine arvamine oma salgavanemast muutus järsult ja meie vahekord ei parane-nud täiesti enam kunagi. Salgavanem viidi ka veel samal talvel metsakorraldusest üle Habarovski linna alla ehitatud Nikolajevski saeveski juhatajaks.

Suve jooksul olin oma töölisesalgaga sihte läbi taiga lõõnud 216 versta ja ära mõõtnud metsandiku piire, jõgesid

ja raudteed üle 60 versta. Normi järgi pidi iga maamöödtja suve jooksul sihte läbi raiuma 200 versta, siis võis igaüks julge olla, et jõuluks ja lihavõtteks preemia-na maksti palga lisaks kummalgi korral 100 rubla. Maamöödtjate kindel kuupalk oli I järgus 100 rubla ja II 75 rubla kuus. Peale selle sai suvel viie kuu kestes välistöödel päevarahasid 135 rubla kuus ja sõidurahasid töörajooni keskkohale.

Kui mulle oktoobris palk ja päevara-had välja maksti, olin teeninud suvel 1115 rubla (kuue kuu palk ja viie kuu päevaraha). Väljaminekud metsas olid aga 10—15 rubla kuus. Võisin vabait panka panna 1000 rubla. Esimene aas-ta riigi metsateenistuses oli annud materjaalselt tagajärgi, millest kodumaal elades ka ükskõik kui kõrge hariduse juures poleks võinud undki näha. Olin uhke, et suviseist taiga-elu raskustest olin üle saanud, olin uhke ka saadud tasule.

Esimest suve taigas töötamist võiks nimetada „taigalaseks ristimiseks“. See taigas viibimine viib noore inimese õilsate illusioonide vallast karmi, tege-liku elu jälgedesse ja jätab jooned ini-mese iseloomu terveks eluajaks.

METSATURU ÜLEVAADE.

P. S.

Nii sise- kui välismailgi pole metsa-turu seisukorras märgata paranemist. Küll võiks aga öelda, et siseturul metsa-materjalide, eriti küttepuude, hinnad viimasel ajal veelgi on langenud. Mõõ-dunud aastal oli talv lumenvaene. Vae-valt 2 nädalat püsis enam-vähem korra-lik lumetee. Seetõttu teostusid metsa-materjalide veod suurte raskustega, kus-juures harilikest hindadest palju kõrge-maid veohindu tuli maksa. Esimeses järjekorras püüti välja vedada tarbe-puid ja siis küttepuid. Mõõdunud aas-ta erakordselt sooja talve tõttu tarvi-tati harilikust palju vähem küttemater-jale, mille tagajärjel küttepuid suure-mal arvul jäi tarvitamata.

Ehkki 1930. aastal metsaoksjonile määratud metsast 1400 hektaari metsa

jäi müümata ja ka ostetud metsa üldi-selt vähem raiutakse kui eelmistel aas-tatel, on siiski küttepuude tagavarad tõusnud, mis tõi esile hindade languse. Hindade langemise põhjuseks võiks olla ka see asjaolu, et on suur rahapuudus ja soovitakse materjalide all olevat raha kätte saada, kuigi see müük ilmselt kah-judega sünnib. Teisest küljest tuleb ka arvesse võtta asjaolu, et senine suurem küttepuude tarvitaja — riigi raudtee — on puude asemel põlevkivi ja õli haka-nud tarvitama; samuti tarvitavad ka kõik meie suuremadabrikud, tehased, elektriijaamad jne. põlevkivi, mille taga-järjel küttepuude tarvitamine üldiselt on vähenenud. Viimasele asjaolule aval-dab tunduvalt mõju ka küttureurba tar-vitamise kasvamine.

On tõenäoline, et meie oma metsadest nüüd rohkem kütteenet saame kui ise suudame ära tarvitada. Nende ridade kirjutajal oli võimalus juba 1926. a. „Eesti Metsa“ veergudel väljendada arvamist, et see aeg ligineb, mida praegune olukord tõendab. Põlevkivi annab praegu rohkem kütet kui aastane riigimetsade raidelank. Võidakse öelda, et las mets kasvab, sest see osa, mis nüüd on küttepuuks kõlvuline, annab edaspidi tarbepuud. Kuid meie lehtpuumetsade iseloom on sarnane, et tema ka vanemana annab keskmiselt kuni 45% küttepuud.

Enne sõda tarvitati meil endiste metsaomanike poolt peamiselt valikraide viise, kusjuures paremad puud raiuti välja, kuna tarvitajaist kaugemais kohtades tuulemurd, surnud mets, metsakuivad ja haava-küttepuud sisaldavad mets suuremalt osalt jäi raiumata.

Kuna nüüd tarvitusele on võetud paljasraide süsteem ja hooldamisraideid on hakatud teostama, samuti on asutud metsakuivade, surnud ja tuule murtud metsa koristamisele ning haava-küttepuid sisaldavat metsa on raiumisele võetud, annab see ka suuremal määral küttepuid, milledest suur osa on väheväärtuslik ja millele kohal ei leidu tarvitajaid.

Samal ajal on vabrikud ja tehased teiste kütteenete tarvitamisele üle läinud ja linna elanikud tarvitavad peamiselt ainult kase- ja lelapuid, nii puudub väheväärtuslikule kütteenetele tarviline kasutaja.

Kase- ja lelapuude tarvitamist linnaelanike poolt tuleb praeguses olukorras pidada osalt õigustatuks, sest alamt sorti küttepuude raie, metsast väljaveo, vagunisse laadimise ja raudtee veokulud on võrdsed kase- ja lelapuude omadega. Kase-küttepuude kännuraha metsas on haava-küttepuu omast keskmiselt 1 ruumimeetri eest vaid 90 senti kallim, kuna lepa, kuuse ja männi juures see vahe ainult 20—35 senti 1 ruumimeetri pealt teeb välja, kuid haava-puu kütteväärtus mahu järgi on vaid umbes 60% kasepuu omast. Kui arvestada, et kase-küttepuude 1 ruumimeetri

hind Tallinnas väikemüügil on 6,5 kr., heade haavapuude kütteväärtus aga sellest 60%, siis ei võiks viimaste eest üle 3 kr. 90 s. maksa, kuid nende ülestõõtamine ja kõik teised kulud ühes praegu maksva kännurahaga franco Tallinn oleksid märksa kõrgemad kui nende eest saadakse. Pealegi on haavapuudel veel teisi puudusi, mille pärast tarvitajad seda ka eeltoodud võrdlushinna eest ei taha osta.

Üks suuremaid haava-küttepuude puudustest on, et nad harilikult seest mädad on, mille tagajärjel nende kütteväärtus kasepuuga võrreldes mitte 60%, vaid vähem on, sest võrdluskatsed tehti terve haavapuuga. Kase-küttepuude suurmüügi hind Tallinnas franco tarvitaja ladu on praegu umbes 6 krooni rm.

Ülaltoodust selgub, et halvemate puusortide valmistamist tuleks piirata seni, kui pole avanenud majanduslikult soodsamad võimalused nende kasutamiseks ja tarvitamiseks. Püüe kase-küttepuude hinda tõsta ei viiks eesmärgile, sest turvas ja põlevkivi konkureerivad väga edukalt küttepuuga ja suruvad üldiselt hinnad alla. Kaseküttepuude hinnad on meil Eestis praegu veidi odavamad kui enne sõda, kuid et meie metsade aastane juurekasv meile küttepuid rohkem annab kui praeguste olude juures ära tarvitataks, siis see asjaolu iseenesest tüürib hinna languse poole, sest mida rohkem teatud kaupa turule tuuakse, seda rohkem hind alaneb.

Et küttepuude hinnad on langenud, peaksid küll suuremad kodumaa vabrikud ja tehased võtma kaalumisele puukütte tarvitusele võtmist põlevkivi, söe ja turba asemel.

U/s laudade müügihinnad väikemüügil siseturul tarvitamiseks on praegugi Tallinnas kaunis kõrged, 14—15 s. ruut-toll ehk 1 std. peale arvatult ümmarguselt 160—170 kr. Kuid siseturu tarvitus on piiratud ja üldise metsahinna peale see mõju ei suuda avaldada. Tarbepuud jääb meil kaugelt rohkem üle kui ise ära tarvitame.

Enne sõda olid palkide müügihinnad Riias sadamas 15 kop. kantjalg, mis Eesti raha peale ümber arvatult

oleks ümmarguselt 30 senti k.-j. (ligemale 10,6 kr. thm).

Välisturu hinnad saetud materjalidel on paari aasta jooksul keskmiselt 1 standardi pealt £ 3 langenud, kuid siiski on see veel kõrgem ennesõjaaegsest: Riias makseti 1913. aastal U./s. 2"×7" laudadest keskmiselt fob. 65 kuldrubla, mis võrdub ligikaudu £ 6,16 sh, kuid praegu on võimalik siiski sarnaseist laudadest saada kuni £ 7,15 sh. fob. Kuna ka toiduainete hinnad langevad, mida eriti suhkru kohta võiks öelda, mis ennesõjaaegsest hinnast on poole odavam, siis ei ole lootust metsamaterjalide hinna peatsele tõusule, pealegi kui Nõukogude Venemaa aasta-aastalt ikka suuremal määral metsamaterjali odavama hinnaga välisturule saadab. Metsamaterjalide tarvitamise tõusu aga ei võiks oodata, sest esiteks kannatavad kõik riigid majanduslike raskuste all ja teiseks on suuremad sõjahaavad ehituste alal juba parandatud. Praegused Eesti metsa taksihinnad ei võimalda aga metsatööstureile metsamaterjalide valmistamist ja välismaale eksporteerimist. Oleks tarviline üldine taksihindade alandamine läbi viia, ühes üldise taksijärkude revideerimisega, sest paljudes metskondades, mis sadamalinnadest, s. o. eksporteerimiskohast, on eemal, on taksihinnad kõrgemad kui ligemal, mis pole normaalne. Kui meie oma saetud materjalidest U./s. fob. £ 7.15 sh. peaksiime saada, siis ei võiks Pärnu, Tallinna ja Narva sadamate lauatehaste platsil üle 12 krooni palgi tihumeestri maksta. Siinjuures peab aga arvestama, et £ 7.15 sh. oleks vast kõrgeim hind, mida meie oma kaubast võiksime saada, kusjuures materjal peaks olema tõesti kõrgemakvaliteediline.

„Holzexporteurist“ selgub, et Brombergis (Poolas) müügile määratud 20.000 tm. palkidest on kõigest 1% ära müüdud, kuna ülejäänud osa ostjate puudusel jäi müümata. Vaatamata sellele, et metsahinnad Poolas suurel määral on langenud ja Poolas oma metsa jääb müümata, on Poola firmad „Tarvil“ ja „Anglo Europain“ Nõukogude Venemaalt kuni 60.000 tm. palke sisseveoks ostnud, hinnaga franco Poola-

Vene piiril vee peal 7,6 kr. tm. Sealjuures on valitsus ostjailt võtnud kohustuse, et vähemalt 50% nende palkide ümbertöötamisest saadud materjalidest ostja on kohustatud eksporteerima ja seda Poola Gdynia sadama kaudu. Ka Meemeli kaudu kavatakse käesoleval aastal kuni 180.000 tm. Nõukogude Vene metsamaterjale välja saata, mis sealseis suuremais lauatehaseis laudadeks jne. valmistatakse. Iga päev jõuab sinna 100—120 vagunit. Meemeli metsakaupmehed olevat oma valitsusele memorandumiga esinenud, milles olakse metsamaterjalide sisseveo ja nende siseturul müügi vastu, sest nende arvates võib see Leedu metsakaubandusele sünnitada suuri raskusi ja kahjusid.

Ka Saksamaal, Breslaus, kavatakse kuni 50.000 tm. metsamaterjale vedada sisse N. Venemaalt. See kõik tõendab, et N. Venemaal metsa ülestöötamise ja sellega kaubitsemise alal tööd tehakse.

N. Venemaa saetud metsamaterjalide müügihinnad tarvitajale on nüüd ametlikult tehtud teatavaks, mis Inglismaal on järgmised:

Sisseostuhind.

U./s. 3"×9"	12.10 sh.
3"×4"—6"	11.12 sh. 6 d.
3"×7"	11.7 sh. 6 d.

Väljamüügihind.

13.17 sh. 6 d.
13.12 sh. 6 d. mänd,
13.2 sh. 6 d. kuusk,

kusjuures Soroka, Kemi, Nova, Umba ja Meseni sadamaist veetud laudade hinnad on 2 sh. 6 d. odavamad kui mujalt.

Peale selle on veel hinnaalandus müükidel kvantumite järgi, kui ostetakse

20—100 st.,	alandus 5 d. st. pealt,
101—250 st.,	„ 10 sh. „ „
251—500 st.,	„ 15 sh. „ „
200 ja rohkem,	alandus 20 sh. st. pealt.

Hinnaalandust tehakse ainult siis, kui ostja oma soovi üles annab enne, kui kaup laevalt maale on laaditud ja alles üles ladumata; vastasel korral hinnaalandust ei tehta.

Mitmesugused teated.

Põllutöoministeeriumi riigimaade ja metsade valitsuse uued koosseisud.

28. veebruaril s. a. kinnitas vabariigi valitsus põllutöoministeeriumi ametnike ja teenijate uued koosseisud, mis hakkavad maksma arvates 1. aprillist s. a.

Sellega ühenduses on võetud ette mõningaid muudatusi niihästi keskasutustes kui ka kohtadel. Riigimaade ja metsade valitsuses on ära jäetud senine metsade ameti ja üldbüroo nimetus ja valitsuse allüksusteks uute koosseisude järgi on: 1) metsamajanduse büroo, 2) metsakasutuse büroo, 3) metsakorralduse büroo ja 4) riigimaade amet. Ülesanded, mis olid senisel üldbürool, lähevad viimase likvideerimise puhul üle ministeeriumi kantseleile.

Erandi sellest moodustavad isiklikku koosseisu puutuvad küsimused, millised otsustab endiselt valitsuse direktor, ja küsimused kulude eelarve §§ 66 ja 14 ning erakorraliste kulude alal, millised edaspidi lahendab metsamajanduse büroo. Vastavalt uutele koosseisudele on senised ametnikud kohtadele nimetatud järgmiselt:

A. Keskasutus.

Senine metsade ameti juhataja J. Luik — valitsuse direktoriks.

Senine metsade ameti juhataja abi A. Netze — abidirektoriks (ühtlasi metsakasutuse büroo juhatajaks).

Senine valitsuse üldbüroo juhataja K. Tiitso — nõunikuks.

Senine metsade ameti metsainspektor A. Telem — metsainspektoriks.

Senine mets. am. metsainspektor V. Erdell — metsainspektoriks.

Senine Voltveti metsakooli juhataja A. Reinvald — metsainspektoriks.

Senine valitsuse üldbüroo sekretär K. Vessman — valitsuse sekretäriks.

Senine Järva ringkonna metsarevident Alfr. Auksmann — Voltveti metsakooli juhatajaks.

Metsamajanduse büroo.

Senine toimkonna juhataja (ühtlasi ameti juhataja asetäitja metsamajanduse alal) F. Reidolf — juhatajaks.

Senine sekretär-instruktor V. Sass — metsanduse instruktoriks (ühtlasi juhataja asetäitjaks).

Metsakasutuse büroo.

Senine metsade am. juhataja abi A. Netze — juhatajaks.

Senine maamõõtja A. Sprenk — instruktor-asjaajaja aj. k-t.

Metsakorralduse büroo.

Senine toimkonna juhataja E. Schabak — juhatajaks, kuna muus osas büroo koosseis on jäänud endiseks; ainult senised maamõõtjad on ümber nimetatud — metsatehnikuiks ja nooremad maamõõtjad — nooremaiks metsatehnikuiks.

Vabastatakse ja arvatakse ametnike reservi riigiteenistuse sead. § 13 alusel:

Senine üldbüroo kohtuasjade ajaja A. Anderson.

Senine üldbüroo raamatupidaja M. Pikka.

Senine üldbüroo arhivaar J. Zolk.

Senine üldbüroo laduhoidja O. Pommer.

B. Ministeeriumi kantselei.

Senine ministeeriumi peasekretär A. Vodja — peasekretär-juriskonsultiks.

Senine valitsuse üldbüroo pearaamatupidaja (ühtlasi juhataja aset.) R. Jürine — majanduse juhataja aj. k.-t.

Senine valitsuse üldbüroo pearaamatupidaja P. Neumann — pearaamatupidaja (ühtlasi majanduse juhataja asetäitja) aj. k.-t.

Senine ministeeriumi kantselei pearaamatupidaja (ühtlasi sekretär) H. Kereman — administratiiv-ala juhataja (ühtlasi sekretär) aj. k.-t.

Senine valitsuse üldbüroo kohtuasjade ajaja M. Püss — kohtuasjade ajajaks.

Senine valitsuse üldbüroo asjaajaja-raamatupidaja V. Volens — asjaajaja-raamatupidajaks.

Senine valitsuse üldbüroo asjaajaja V. Kelle — personaal-asjaajajaks.

Senine valitsuse üldbüroo noor. raamatupidaja A. Apollo — ladu asjaajajaks.

Senine valitsuse üldbüroo van. arveametnik K. Biltse — arhiivi asjaajajaks.

D. Esindused kohtadel.

Senine ringkonna metsarevidentide instituut likvideeritakse ja nende ülesanded pannakse arvates 1. aprillist s. a. revident-metsaülemate peale neile teenistuslikult alluvais ringkonnis. Metsarevidentide käes olevad toimetused, milliseid ei suudeta 1. aprilliks lõpetada, kuuluvad üleandmisele revident-metsaülemale ja viimaste poolt täitmisele.

Revident-metsaülemad ja nende ringkonnad ühes metskondadega on nähtud ette järgmiselt:

1) Viimsi, revident-metsaülem — A. Undritz, a. k.-t. Rooküla metsaülem — F. Pomerants, Aegviidu metsaülem — L. Puutsa.

2) Sutlema revident-metsaülem — H. Martinson, a. k.-t. Purila metsaülem — E. Tiismann, Kloostri metsaül. — E. Assor, Vihterpalu metsaülem — V. Maaser.

3) Kolga revident-metsaülem — A. Buldas, Sagadi metsaülem — R. Pärt, Loobu

metsaülem — J. Lukats, Anija metsaülem — O. Muring.

4) Kohtla revident-metsaülem — B. Harten, Narva metsaülem — J. Parts, Vairava metsaülem — A. Lepimann, Jõhvi metsaülem — A. Laansoo.

5) Kivinõmme revident-metsaülem — A. Pavlov, Pagari metsaülem — A. Venzel, Iisaku metsaülem — J. Jänes, Gorodenko metsaülem — E. Tarikas.

6) Püssi revident-metsaülem — A. Rühl, Paasvere metsaülem — O. Uustal, Avinurme metsaülem — L. Jõgi, Tundo metsaülem — D. Uustalo.

7) Roela revident-metsaülem — E. Kull, Sonda metsaülem — P. Hermann, Rakvere metsaülem — O. Luiga, Kunda metsaülem — V. Boguslavsky.

8) Tapa revident-metsaülem — J. Nenn, Rava metsaülem — B. Eichhorn, Porkuni metsaülem — J. Ziugand, Varangu metsaülem — L. Stegmann.

9) Purdi revident-metsaülem — E. Maasik (a. k.-t.), Huuksi metsaülem — T. Kohv, Väätša metsaülem — A. Vaher, Triigi metsaülem — V. Luik.

10) Jõgeva revident-metsaülem — A. Kung (a. k.-t.), Kurista metsaülem — R. Steinberg, Rakke metsaülem — V. Piller, Torma metsaülem — T. Rennel.

11) Puurmanni revident-metsaülem — H. Linde, Kärevere metsaülem — E. Deklau, Põltsamaa metsaülem — A. Gabriel, Adavere metsaülem — L. Sepp (a. k.-t.).

12) Kaiavere revident-metsaülem — L. Obet, Saare metsaülem — V. Daniel, Alatskivi metsaülem — E. Tinno, Tartu metsaülem — A. Veeberg.

13) Ahja revident-metsaülem — H. Karu, Kastre metsaülem — A. Villmann, Rápina metsaülem — H. Org, Veriora metsaülem — R. Riedel.

14) Kambja revident-metsaülem — A. Milk, Otepää metsaülem — R. Nogur, Kongota metsaülem — N. Kärk, Erastvere metsaülem — E. Kolga.

15) Võru revident-metsaülem — S. Kelder, Orava metsaülem — V. Matiisen, Petheri metsaülem — J. Ilves, Vastseliina metsaülem — L. Puksov.

16) Antsla revident-metsaülem — A. Sild (a. k.-t.), Sõmerpalu metsaülem — V. Bergmann, Roosa metsaülem — A. Melts, Karula metsaülem — J. Bernakof.

17) Aakre revident-metsäülem — G. Kremser, Sangaste metsäülem — H. Varres, Valga metsäülem — A. Meema, Koorküla metsäülem — J. Jaanson.

18) Väandra revident-metsäülema aj. k.-t. E. Vorkampff-Laue, metsäülem E. Holtz (a. k.-t.), Kõnnu metsäülem — E. Vorkampff-Laue, Käru metsäülem — O. Soplepmann, Kolu metsäülem — H. Mahlstein.

19) Kabala revident-metsäülem — J. Rosen, Aimla metsäülem — J. Okas, Vastemõisa metsäülem — H. Derrik, Kõpu metsäülem — G. Jaanson.

20) Loodi revident-metsäülem — B. Tiismann, Tarvastu metsäülem — E. Johanson, Öisu metsäülem — J. Uritam, Karksi metsäülem — E. Okas.

21) Kariste revident-metsäülem — A. Laul, Polli metsäülem — R. Vestren-Doll, Voltveti metsäülem P. Reim, Kilingi metsäülem H. Aun.

22) Laiksaare revident-metsäülem — V. Vallner, Orajõe metsäülem — J. Järv, Jäärja metsäülem — A. Unt, Lodja metsäülem — A. Kaschin.

23) Surju revident-metsäülem — V. Bostrom, Taali metsäülem — A. Starast, Hallingu metsäülem — A. Hahn, Audru metsäülem — P. Erik.

24) Mõtsu revident-metsäülem — K. Vallner, Karjalasma metsäülem — V. Tilk, Kuresaare metsäülem — O. Buxhoevden.

25) Haapsalu revident-metsäülem — A. Juukkatam, Kärda metsäülem — H. Tiismann, Putkaste metsäülem — A. Laius, Piirsalu metsäülem — M. Kristiani.

26) Märjamaa revident-metsäülem — H. Knüpffer (a. k.-t.), Kuusiku metsäülem —

M. Romberg, Vigala metsäülem — R. Nissen, Velise metsäülem — Chr. Aulik.

Ametkohtade koondamise ja koosseisude vähendamise tõttu on vabastatud teenistusest ja arvatud riigiteenistuse seaduse § 13 põhjal ametnike reservi:

Vääna metsäülem — O. Zernask, Väätsa metsäülem — H. Rolland (pensionile), Adavere metsäülem — N. Kivi, Sangaste abimetsäülem — H. Hansen, Jõhvi abimetsäülem — J. Okas, Kärstna asjaajaja — M. Parusk, Väätsa asjaajaja — H. Haagen, Orajõe asjaajaja — T. Feldmann.

„Eesti Metsa“ tellimiste vastuvõtjatele.

Kokkuleppel põllumajandusliku ajakirja „Uus Talu“ toimetusega on „Eesti Metsa“ toimetusel võimalik saata tasuta kõigile nendele „Eesti Metsa“ tellimiste vastuvõtjatele, kes on saanud ära üle 10 tellimise, ülaltähendatud põllumajanduslikust ajakirjast 1 aastakäik 1931. aastaks. Palume seepärast kõiki metskondi tellimised koos ära anda, et nad selle soodustuse osaliseks saaksid. Samuti palume kõiki neid metskondi, kes veel „Eesti Metsa“ pole tellinud, seda viibimata teha. „Eesti Metsa“ on ainukene ajakiri meil, mis käsitab metsaküsimusi ja jõudumööda katsub laiendada metsameeste silmaringi, ning ei ole loomulik, et metsamehed sellest huvitatud ei ole.

Õiendus.

Akadeemilise Metsaseltsi IX metsapäevad on edasi lükatud juunikuu peale metskondade ümberkorralduse tõttu.

Metsaühingute Liit juhhib tähelepanu välja kuulutatud võistlustööle (v. „E. M.“ nr. 9 — 1930, lhk. 242) teemil

„Kuusk ja tema tähtsus meie metsamajanduses“.

I auhind: kr. 300.—, II auh.: kr. 200.—, sisseandmise tähtaeg 1. juuli 1931. a. Ligemaid võistlustingimusi palutakse nõuda Eesti Metsaühingute Liidu büroost, Tallinn Lai t. 41.

EESTI METSAÜHINGUTE LIIT.

Metskonna likvideerimise tõttu koondab koerte koosseisu Rummu metsäülem.

Müügile tuleb mitte mõni mopsi ja krantsi segust kadakasaks või okupatsiooniaegne tegelane hundikoer, vaid

puhastverd iirlane setter,

8 kuud vana, väljaõpetamata. Soovijatel pöörduda A. Allik'u poole Rummu as., Kodasoo p.-ag.

Väetage niite, karjamaid ja söödavälju Toomasjahuga

T ä h e m ä r g i g a

Toomasjahu on kõige kestvamalt mõjuv, sellega kõige odavam fosforväetis.

Toomasjahu sisaldab ka 45—50% mõjuvat lupja.

Toomasjahu vähendab mulla happesust.

Toomasjahu ei uhtu talve jooksul mullast välja.

Teateid annab Saksamaal:

Verein der Thomasmehlerzeuger,
Berlin W, 35 Deutschland.

Metsamaterjalide oksjonid.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse:

28. märtsil s. a. kell 12 Sangaste metsaüleva kantseleis, Keeni kaudu: a) samas metskonnas r.-jaamades asuvad umbes 173 tk. — 38 tm. kuivi okaspuupalke, 2 üksuses, alghinnaga 5 kr. thm.

30. märtsil k. a. kell 12 Huuksi metsaüleva kantseleis, Paide kaudu: a) samast metskonnast umbes 450 tk. — 130 tm. okaspuupalke, ühes üksuses, alghinnaga 6,80 kr. thmtr. 1. aprillil k. a. kell 12 Tartu metsaüleva kantseleis, Tartus, Riia tän. 50: a) Alatskivi metskonnast Kargaja jõe veetud umbes 1000 tk. — 450 tm. okaspuupalke, ühes üksuses, alghinnaga 8 kr. tihumtr.; b) Kastre metskonnast Emajõe kaldale väljaveetud umbes 615 rm. küttepuid, 3 üksuses, alghindadega 3,60—4,70 kr. ruumimeetrist. Pakkumisest osavõtjail tuleb 10% pakutava üksuse koguhinnast oksjonikomisjonile kindlustuseks sisse maksa. Lähemaid teateid müüdava materjali kohta saab riigi metsatööstuselt ja vastavalt metsaülevaile.

Riigi metsatööstus.

Tahate teie oma raha paigutada
kindlasse kohta, siis ostke

Lutšeri mööblit

Meie mööbli ostmine pole kulu, vaid sisseseadesse paigutatud kapital, sest teie ei omanda hooaja artikleid, vaid asju, mida teie oma eluaeg tarvitate ja mis teile kestvalt rõõmu valmistavad. Maitserikkalt ja mugavalt sisseseatud kodu on kultuurilise edu tunnusmärk. Meie mööbel erineb kõrgeväärtusliku töö ja materjali headuse poolest.

A/s. A. M. Lutšer

Müügikoht Tallinnas:

V. Posti t. 9,

kõnetraat 6-16.

Tartus: E. V. JÜRGENS'i äri, Vana tän. 17,

kõnetraat 7-78.

Valgas: P. SARETOK'i äri, Kesk tän. 15.